

Speleonymia

Speleonymia v regionálnych a sociokultúrnych súvislostiach

Mgr. Gabriel Rožaj, PhD.
prof. Mgr. Jaromír Krško, PhD.

Gabriel Rožai
Jaromír Krško

**SPELEONYMIA V REGIONÁLNYCH
A SOCIOKULTÚRNYCH SÚVISLOSTIACH**
**(na súbore speleoným Slovenského rudohoria
a iných oblastí Slovenska)**

 BELIANUM

2021

Speleonymia v regionálnych a sociokultúrnych súvislostiach
(na súbore speleoným Slovenského rudohoria a iných oblastí Slovenska)

© Mgr. Gabriel Rožai, PhD.
prof. Mgr. Jaromír Krško, PhD.

Recenzenti:

doc. Mgr. Jaroslav David, Ph.D.

Dr. h. c. prof. PaedDr. Pavol Odaloš, CSc.

Jazykový redaktor: PhDr. Vladimíra Vrajová

Vydavateľ: Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela

Edícia: Filozofická fakulta

© 2021

E-verzia:

© 2021

ISBN 978-80-557-1914-6

EAN 9788055719146

<https://doi.org/10.24040/2021.9788055719146>

Táto publikácia je šírená pod licenciou Creative Commons Attribution-No-Derivates 4.0
International Licence CC BY-ND (uviedenie autora – bez odvodeného obsahu)

OBSAH

ÚVOD	6
1. VSTUP DO PROBLEMATIKY (Gabriel Rožai)	9
1. 1. Chápanie termínu speleonymum v realizovanom výskume	9
1. 2. Vymedzenie skúmanej oblasti a charakteristika výskumného zdroja	10
2. MODELOVÁ ANALÝZA SPELEONÝM Z OBLASTI SLOVENSKÉHO RUDOHORIA (Gabriel Rožai)	14
2. 1. Teoretické východiská	14
2. 2. Metodika výskumu	16
2. 2. 1. Výber pomenovacieho motívu a druhové označenie podzemného objektu	17
2. 2. 2. Výber základného člena vo vzťahových modeloch obsahujúcich viacčlenné speleonymá	19
2. 2. 3. Grafické vyjadrenie motivujúcich proprií v speleonymách vzniknutých medzipropriálnymi presunmi	19
2. 3. Modelová analýza skúmaného súboru	20
2. 4. Záver	38
3. SPELEONYMIA SLOVENSKÉHO RUDOHORIA Z HĽADISKA MEDZIPROPRIÁLNYCH VZŤAHOV (Gabriel Rožai)	40
3. 1. Teoretické východiská	40
3. 2. Analýza materiálu	44
3. 3. Záver	56

4. ETNICKÉ A JAZYKOVÉ KONTAKTY V SPELEONYMII	
SLOVENSKÉHO RUDOHORIA (Gabriel Rožai)	58
4. 1. Úvodné poznámky	58
4. 2. Etnické a jazykové vymedzenie skúmanej oblasti	58
4. 3. Analýza materiálu	59
4. 4. Záver	66
5. SLOVENSKÉ SPELEONYMÁ Z POHLADU KOGNITÍVNEJ	
LINGVISTIKY (Jaromír Krško)	67
5. 1. Metodologické východiská	67
5. 2. Kognitívna lingvistika a proprium	67
5. 3. Kognitívna lingvistika a speleonymia	69
5. 4. Antropocentrizmus – speleonymá	
reflektujúce časti ľudského tela	70
5. 5. Triedenie speleoným na základe	
druhového označenia jaskynného útvaru	72
5. 6. Triedenie speleoným na základe metafory	79
5. 7. Triedenie speleoným na základe metafory a mystiky	80
5. 8. Triedenie speleoným podľa výskytu zvierat	82
5. 9. Speleonymá verzus orohodonymá	94
5. 10. Záver	97
ZÁVER	98
RESUMÉ	102
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	105
PRÍLOHY	120

ZOZNAM SKRATIEK

Skratky – rôzne

adj. – adjektívum
apel. – apelatívum, apelatívny
gem. – gemerský
HN. – hodonymum
hypok. – hypokoristikum
CHN. – chotárny názov
k. ú. – katastrálne územie
maď. – maďarsky, maďarský
MP – motivujúce proprium
nár. – nárečie, nárečový
nem. – nemecky, nemecký
o. m. – osobné meno
ON. – ojkonymum
OR. – oronymum
PN – primárny názov
priezv. – priezvisko
psl. – praslovanský
slov. – slovenský
SN. – speleonimum
ŠM – štruktúrny model
ŠT – štruktúrny typ
VM – vzťahový model
VN – variantné názvy
VN. – hydronymum (vodný názov)
všeob. – všeobecne

Skratky katastrálnych území

Bôr. – Bôrka
Dob. – Dobšiná
Drn. – Drnava
G. Hôrka – Gemerská Hôrka
Hač. – Hačava
Hrab. – Hrabušice
Hrh. – Hrhov
Jov. – Jovice
Keč. – Kečovo
Kojš. – Kojšov
Let. – Letanovce
Medz. – Medzev
Mur. – Muráň
Ocht. – Ochtiná
Osrb. – Osrblie
Pleš. – Plešivec
Por. – Poráč
Ruž. – Ružín
Sil. J. – Silická Jablonica
Slav. – Slavec
Smiž. – Smižany
SNV – Spišská Nová Ves
Strat. – Stratená
Šum. – Šumiac
Tis. – Tisovec
Val. – Valaská

ÚVOD

Územie Slovenska je známe početnými krasovými oblasťami s výskytom obvyklých povrchových i podzemných krasových útvarov a javov, medzi ktoré patria aj jaskyne a priepasti. V roku 2013 ich bolo na našom území takmer sedem tisíc, pričom ich počet každoročne narastá. Ako mnoho iných geomorfologických útvarov (napr. vrchy, pahorky, doliny, kotliny, stráne, horské chrbty) aj jaskyne a priepasti majú svoje pomenovania, v onomastickom výskume označované termínom *speleonymá*. Niektoré názvy sú staré, ľudové a dávno známe, keďže pomenúvajú podzemné objekty, ktoré miestni obyvatelia poznajú od najstarších čias, napr. *Kešelova diera*, *Šarkania diera*, *Jatky* či *Psie diery*. Vzhľadom na intenzívny rozvoj slovenskej speleológie za posledných sto rokov však väčšina súčasných názvov pochádza od (domácich i zahraničných) profesionálnych i amatérskych jaskyniarov, prípadne aj od iných výskumníkov (archeológov či historikov), ktorí pri výbere pomenovania podzemného priestoru môžu čerpať aj z informácií od miestnych obyvateľov, často sa však opierajú o údaje v rôznych kartografických dielach, v starších odborných textoch a štúdiách, alebo pomenúvajú podzemný objekt na základe jeho bezprostredného charakteru, polohy, času objavenia, udalosti, viažucej sa k objaveniu a výskumu objektu, prípadne ich nazývajú podľa blízkej osoby (manželky, priateľky, syna, dcéry a pod.) alebo významnej (historickej i súčasnej) osobnosti z rôznych oblastí spoločenského života či podporovateľa speleologického výskumu. Aj napriek veľkému počtu názvov jaskýň a priepastí na našom území táto téma zatiaľ nenašla dôslednejšie spracovanie v oblasti slovenského onomastického výskumu. Zatiaľ čo súčasnú slovenskú speleológiu charakterizuje vysoký stupeň rozvoja, ktorý odštartoval najmä po roku 1918 (Lalkovič, 2006), vlastné mená domácich podzemných objektov sa dostávajú do pozornosti slovenského onomastického výskumu až v posledných dvoch desaťročiach. S výnimkou útlej štandardizačnej príručky M. Majtána a Z. Kolárikovej s názvom *Zoznam jaskýň a priepastí na Slovensku* (1979), obsahujúcej

štandardizované názvy najvýznamnejších podzemných objektov na našom území, sa prvý onomasticky zameraný príspevok analyzujúci problematiku domácej speleonymie objavil až v roku 2007, keď bola v zborníku zo 16. slovenskej onomastickej konferencie publikovaná štúdia M. Považaja s titulom *Názvy jaskýň a priepastí na Slovensku* (2007), ktorej cieľom bolo formou vstupnej sondy do problematiky slovenských speleoným prebudiť záujem lingvistov o túto tému. V štúdií sa autor zamerával na priblíženie pôvodu, významu a inojazyčných variantov slovenských druhových označení *jaskyňa* a *priepasť*, a následne predstavil stručnú analýzu formálnej štruktúry štandardizovaných slovenských speleoným. Ďalšie onomastické práce venované problematike slovenskej speleonymie – z geografického aspektu zacielené na oblasť Slovenského krasu – boli publikované po roku 2015.¹

Cieľom predkladanej publikácie je analyzovať vybrané okruhy výskumu slovenskej speleonymie, čerpajúc z výsledkov vedeckovýskumnej práce dvoch autorov spolupracujúcich v rámci projektu VEGA 1/0735/19 *Speleonymá v regionálnych a sociokultúrnych súvislostiach*. Primárna pozornosť je venovaná výskumu speleoným v geomorfologickej oblasti Slovenského rudohoria, na ktoré sa zameriavajú 3 kapitoly z autorského pera Gabriela Rožaja. Autor sústreďuje pozornosť na sémanticko-štruktúrnú analýzu a klasifikáciu speleoným, predstavenú z pohľadu teórie modelovania, vytvorenej slovenským jazykovedcom Vincentom Blanárom a rozpracovanej aj na ojkonymickom a anojkonymickom materiáli (osobitne v českej onomastike), ako aj na analýzu jazykových a mimojazykových elementov umožňujúcich priblížiť etnické a jazykové kontakty prítomné v miestnej speleonymii a špecifiká ich charakteru v skúmanej nomenklatúre. V týchto textoch teda dominuje metodológia systémovo-štruktúrnej lingvistiky, čo naznačuje predovšetkým klasifikácia materiálu prihliadajúca na jeho sémantické a štruktúrne kvality spolu so zameranosťou na poznávanie

1 Spomeňme napríklad štúdie *Lexikálno-sémantické aspekty speleoným v Slovenskom krase* (Rožai, 2015), *Názvy jaskýň a priepastí Slovenského krasu z hľadiska medziprirodzených vzťahov* (Rožai, 2018a).

štruktúrnych vzťahov v speleonymii. Voľba konkrétnej klasifikačnej metódy (teória modelovania) je však v komparácii so staršími klasifikačnými prístupmi špecifická vzhľadom na rešpektovanie dvojakeho (lingvistického a onomastického) statusu proprií, vnímajúceho onymický materiál ako súčasť osobitého jazykového systému (odlišujúceho sa od apelatívnej slovnej zásoby), ale aj vzhľadom na zdôrazňovanie vzťahu pomenúvateľa k pomenovanému objektu v momente vzniku toponyma (speleonyma). Metodika použitá pri spracovaní regionálnych etnických a jazykových kontaktov v speleonymii Slovenského rudohoria zároveň poukazuje na využitie tradičných interdisciplinárnych prienikov a prvkov etymologickej analýzy. Výskumom neštandardizovanej speleonymie však obaja autori akcentujú aj pragmatické a sociolingvistické hľadisko dotýkajúce sa témy úradnej a neúradnej pomenovacej sústavy. Záverečná štúdia Jaromíra Krška sa sústreďuje na predstavenie speleonymického materiálu z pohľadu kognitívnej lingvistiky či etnolingvistiky, čo možno z metodologického hľadiska vnímať ako uplatnenie inovatívnych výskumných prístupov, prameňov z komunikatívno-pragmatického obratu v lingvistike, ktorý umožnil rozvoj lingvistickej pragmatiky a nových interdisciplinárne orientovaných vied a v oblasti onomastiky viedol k prekročeniu tradičných medziodborových priesečníkov s históriou a geografiou smerom k výskumom prihliadajúcim na samotného tvorca a používateľa jazyka či na konceptualizáciu kultúrnych mechanizmov jazykového spoločenstva. Autor vo svojej kapitole pri výbere materiálu prekračuje hranice vymedzenej geomorfologickej oblasti, pričom analyzuje speleonymá z celého slovenského územia.

Dovoľujeme si poďakovať recenzentom knihy, doc. Mgr. Jaroslavovi Davidovi, Ph.D., a prof. PaedDr. Pavlovi Odalošovi, CSc., za cenné pripomienky, ktoré prispeli ku skvalitneniu diela. Poďakovanie patrí aj členom speleoklubov a pracovníkom Správy slovenských jaskýň, ktorí nám ochotne poskytli informácie o pôvode názvov vybraných jaskýň a priepastí.

2. MODELOVÁ ANALÝZA SPELEONÝM Z OBLASTI SLOVENSKÉHO RUDOHORIA

(Gabriel Rožai)

2.1. Teoretické východiská

Teóriu modelovania, ako jeden z prístupov umožňujúcich klasifikáciu, opis a interpretáciu onymického materiálu, charakterizuje akcentovanie dvojakeho statusu kategórie nomen proprium, zdôrazňujúceho onymický obsah proprií. Jej začiatky sa spájajú s menom V. Blanára a jeho prácou *Osobné mená. K základom semiologickej onomastiky* z roku 1945 (In: Blanár, 2008, s. 39). V českej a slovenskej onomastike je detailnejšie rozpracúvaná od sedemdesiatych rokov 20. storočia. Na rozdiel od starších klasifikačných prístupov, vychádzajúcich z apelatívnych (t. j. nepropriálnych) kritérií, akcentuje práve tie systémové vlastnosti toponým, ktoré ich vydeľujú ako osobitý pomenovací druh (Pleskalová, 1992). Teória modelovania nachádza využitie pri analýze rôznych onymických kategórií: v kategórii antroponým sa o vytvorenie modelovej analýzy pričínal predovšetkým V. Blanár (Blanár – Matejčík, 1978, 1983), v ojkonymii rozpracoval teóriu modelovania R. Šrámek (1972, 1976, 1999 a i.), v anojkonymii J. Pleskalová (1992). V slovenskej toponomastike predstavil koncepciu zameranú na modelovanie toponým M. Majtán (1973 a i.). Z aspektu súčasnej slovenskej onomastiky nachádza reflexiu aj v oblasti chrématonymie⁷.

7 Porovnajme štúdiu P. Odaloša *Modelovanie a modely chrématonym* (2015). Od roku 2019 sa realizuje na pôde Katedry slovenského jazyka a komunikácie FF UMB grantový projekt VEGA č. 1/0040/19 *Synchrónne modelovanie a modely chrématonym*. Podstata projektu spočíva vo vypracovaní synchrónnych modelov chrématonym na súčasnom materiáli chrononym, akcioným, porejoným, pragmatonym, faleronym, inštitucioným, firmoným, dokumentonym, ideonym a unikoným. V rámci projektu bolo publikovaných niekoľko štúdií približujúcich modelové charakteristiky daných podkategórií chrématonym, napr. Odaloš (2021), Kolenčíková (2021), Chomová (2020), Gondeková (2021), Rožai (2021) a i.

Podľa R. Šrámka (1999) plní pri vzniku toponyma najvýznamnejšiu úlohu vzťah pomenovateľa k pomenovanému objektu. Ten je charakterizovaný štyrmi obsahovo-sémantickými kategóriami, ktoré môžeme vyjadriť otázkami *Kde?*, *Odkiaľ?* (poloha a smer objektu); *Kto?*, *Čo?* (priame označenie objektu); *Aký?*, *Za akých okolností?* (popis, charakteristika) a *Čí?* (vlastnícky či iný vzťah k istej osobe) a uchopiť prostredníctvom štyroch vzťahových modelov (v koncepcii R. Šrámka [1999] ide o vzťahové modely **I.**, **II.**, **III.**, **IV.**, v koncepcii J. Pleskalovej [1992] **A**, **B**, **C**, **D**). Vzťahové modely sú teda motivačnými modelmi ozrejmujuúcimi výber pomenovacích motívov z objektívnej reality. Konkrétne jazykové stvárnenie pomenovacieho aktu prezentuje slovotvorný model, ktorý je vždy viazaný na vzťahový model a realizuje sa prostredníctvom istého slovotvorného typu (konkrétny slovotvorný typ tvoria napríklad toponymá s rovnakým formantom, prináležiace k rovnakému vzťahovému a slovotvornému modelu). Oba modely (vzťahový i slovotvorný) sa podľa R. Šrámka (1972) realizujú vždy spoločne a vytvárajú tak pomenovací model.

Podľa J. Pleskalovej (1992, s. 15) je koncepcia R. Šrámka využiteľná aj pri analýze anojkoným, vyžaduje si však isté úpravy. Pokiaľ ide o terminologický aparát, na rozdiel od (hierarchicky usporiadaných) termínov uplatňovaných v ojkonymii (t. j. pomenovací model – vzťahový model – slovotvorný model – slovotvorný typ [Šrámek, 1972], porovnaj aj Pleskalová [1992, s. 19]) pracuje J. Pleskalová (1992, s. 20) pri analýze anojkoným s modifikovanou podobou: **pomenovací model – vzťahový model – (anojkonymický) štruktúrny model – štruktúrny typ**. Atribút **štruktúrny** súvisí s faktom, že v apelatívnej slovotvorbe možno siahnuť po termíne slovotvorný model iba vo vzťahu k jednoslovným pomenovaniám, v anojkonymickom priestore však majú významné zastúpenie práve dvoj- a viacslovné anojkonymá (Pleskalová, 1992, s. 20).

Keďže speleonymá (ďalej aj SN.) tvoria integrálnu súčasť kategórie anojkoným, pri ich modelovaní primárne vychádzame z koncepcie

J. Pleskalovej (1992). Daná koncepcia našla uplatnenie aj pri modelovaní slovenskej hydronymie: v rámci hydroným povodia Hrona ju použil J. Krško (2009) a inšpirovala sa ňou (okrem Šrámkovej a Blanárovej modelovej teórie) aj L. Sičáková (2007, 2011) pri modelovaní hydronymie povodia Slanej, ktorú však vzhľadom na špecifické mimojazykové charakteristiky danej onymickej skupiny predstavila v modifikovanej podobe, a v tejto podobe (t. j. cez modelovanie L. Sičákovvej) ju aplikoval aj A. Závodný na materiáli hydroným slovenských prítokov Moravy (2010). V zhode s citovanými autormi uplatňujeme pri modelovaní speleoným onomaziologický prístup, vedúci od vzťahových (obsahových) modelov k ich slovotvornému (štruktúrnemu) vyjadreniu.

2.2. Metodika výskumu

V prvej fáze výskumu sme vytvárali vzťahové modely (VM), vychádzajúc z teórie J. Pleskalovej (1992). Pracovali sme so základnými vzťahovými modelmi **VM A** „poloha (všeob.)“, napr. *Tisovská jaskyňa, Priepasť pri ceste*, **VM B** „bezprostredné vyjadrenie druhu objektu (všeob.)“, napr. *Zombor*, **VM C** „vlastnosti, príznaky (a okolnosti) (všeob.)“, napr. *Travertínová jaskyňa*, **VM D** „posesivita a iný vzťah k osobe (alebo skupine osôb) (všeob.)“, napr. *Milada, Takáčova jaskyňa, Priepasť geodetov*. Pri dvoj- a viacčlenných názvoch rozlišujeme základnú časť názvu, prezentovanú základným (funkčným) členom (nositeľ najvýznamnejšieho diferenčného/identifikačného príznaku), a vedľajšiu časť názvu, prezentovanú vedľajším členom (či viacerými vedľajšími členmi). Základný vzťah sme vo vzťahovom modeli znázorňovali podčiarknutím, napr. **VM A+B** (*Lubenická priepasť*).

V druhej fáze sme vytvárali štruktúrne modely (ŠM) vyjadrujúce všeobecnú schému slovotvornej štruktúry vzťahových modelov speleoným, pričom vo vybraných modeloch približujeme aj štruktúrne typy (ŠT). V štruktúrnych modeloch sme uplatnili tieto skratky a symboly: **S** – substantívum (*Ucho*: **S**); **AD**⁸ – adjektívum (*Veľký Sakadák*: **AD+S**);

8 Skratkou **ADd** (derivované adjektívum; **d** – derivácia) označujeme aj niektoré adjektívá, konkrétne adjektivizované participiá (typu *Farbený ponor, Zavalený tunel*).

SAD – substantivizované adjektívum (*Pňová: SADd*); **NUM** – číslovka (numerále; *Priepasť pri troch hroboch: S+(P+NUM+S)*), **SNUM** – substantivizovaná základná číslovka (*Priepasť troch: S+(SNUM)*), **No**⁹ – číselná hodnota priradená k (pracovnému) názvu objektu (rovnaký názov s odlišným číslom naznačuje, že ide o viac susediacich, resp. inak navzájom súvisiacich objektov [podzemná vetva], napr. *Hámorská jaskyňa 1: ADd+S+No*), **P** – prepozícia (*Jaskyňa vo Ferteši: S+(P+S)*), **SV** – substantivizované verbum (*Jaskyňa neviem: S+SV*), **d** – derivácia (*Čertova diera: ADd+S*), **a** – abreviácia (*Priepasť IP: S+ADaSa*), **()** – nezhodný prívlastok, najčastejšie vyjadrený predložkovým tvarom (*Jaskyňa pod Hadovníkom: S+(P+S)*). Pri derivácii a abreviácii sú členy ŠM zapísané vedľa seba (*Dvojvchodová: SADd*)¹⁰ v iných prípadoch je medzi členmi ŠM znamienko + (*Široká jaskyňa: AD+S*).

2.2.1. Výber pomenovacieho motívu a druhové označenie podzemného objektu

V monografii J. Pleskalovej (1992) sa anojkonýmá s formálne vyjadreným druhom objektu zaraďujú do základného vzťahového modelu **VM B**, ktorého podstatou je vyjadrenie pomenovávaného objektu (alebo jeho časti) v anojkonyme. Vzhľadom na lexikálnu rozmanitosť druhových označení (pomenúvajúcich rôzne terénne formy, pôdu, vody, rastlinstvo, živočíšstvo, ľudské diela, výrobné zariadenia a pod., napr. *vrch, dolina, les, háj, lúka, barina, brežina, humno, zvernica, val* a pod.) sa daný postup ukazuje ako adekvátny. V speleonymii sú však možnosti druhového označenia podzemných objektov obmedzenejšie. Kategóriu dvoj- a viacčlenných názvov podzemných objektov charakterizuje najmä druhové označenie *jaskyňa* (240 SN.) a *priepasť* (136 SN.), objavujú sa však aj iné pomenovania (vrátane metaforických):

9 Ide o určité základné číslovky, ktoré sú vo väčšine prípadov zapísané formou číselných znakov (číslíc) a naznačujú technický (pracovný) charakter názvu. Tieto číselné hodnoty – na rozdiel od čísloviek označených skratkou NUM – nezarátavame do počtu členov tvoriacich motivačnú štruktúru propria.

10 Pokiaľ by pri spojení skratiek došlo k zámene s iným členom štruktúrneho modelu, dopĺňame medzi skratky medzeru, napr. **S ADd*+S** (*Klen-Szalayova jaskyňa*); porovnajme **SADd** – substantivizované adjektívum derivované.

diera (48 SN.), ponor (7 SN.), jama (5 SN.), studňa (4 SN.), tunel (4 SN.), ladnica (3 SN.), peňažnica (3 SN.), labyrint (3 SN.), komín (3 SN.), vetva (2 SN.), pec (2 SN.), etymologicky menej priezračné druhové označenie zombor (2 SN.), žomboj (2 SN.; z maď. *zsomboly* „šachtová, zvislá jaskyňa“) a jednotlivo aj *paleoponor*¹¹ (1 SN.), *štôľňa* (1 SN.), *pivnica* (1 SN.), *puklina* (1 SN.), *štrbina* (1 SN.), *baňa* (1 SN.), *blokovisko* (1 SN.), *okno* (1 SN.), *úkryt* (1 SN.), *dobývka* (1 SN.), *chodba* (1 SN.), *dóm* (1 SN.; vo výskumnom zdroji zrejme nenáležitá *dom*) a i. Druhové označenie *závrt* („miskovitá alebo lievikovitá prehĺbenina“; 3 SN.) sa síce svojou morfológiou čiastočne približuje k termínu *priepasť*, primárne sa však vzťahuje na bezprostredné okolie ústia podzemného priestoru (čo môžeme dokladovať speleonymom *Priepasť na dne závrty*).¹² Iné apelatíva (ďalej aj apel.), ako napr. *vyvieračka* (7 SN.), *výver* (1 SN.), *potok* (3 SN.), odkazujú na druhové označenie (vodného) objektu, ktorého názov sa stal v rámci pomenovacieho procesu motivujúcim propriom (SN. vzniknuté procesom transonymizácie). Ešte obmedzenejší výber konštatuje E. Sičáková pri výskume hydronymie slovenského povodia Slanej, kde hovorí o dominancii druhového označenia *potok*, menej *jarok*, *voda*, príp. aj *dolina*, *lúka*, *blato* (vyjadrenie faktu, že tok tečie dolinou, lúkou; tieto apelatíva sémanticky nesúvisia s pomenovaným objektom). V súvislosti s apel. *potok* tvrdí, že „v dvojslovných názvoch nenesie informáciu o pomenovacom motíve, iba o druhu objektu, teda že ide o tok, a nie iný útvar“ (Sičáková, 2011, s. 16). Názvy s apel. *potok* teda nezaraďuje do vzťahových modelov na základe druhového označenia, ale určujúceho člena, ktorý je nositeľom diferenčných (identifikačných) príznakov. Podobne postupuje v hydronymii aj A. Závodný (2010, s. 105), keď tvrdí, že „druhové označenie apelatíva v dvoj- a viacčlenných názvoch (potok, kanál, jarok a pod.) nemá takmer žiadnu

11 Vo výkladovom slovníku (Panoš, 2001, s. 141) sa vymedzuje ako „skalní tvary svědčící o bývalé existenci soustředěného vsaku nebo vtoku srážkových či tavných vod nebo vtěkaní vodních toků do nitra rozpustných hornin, které bylo v nedávné či dávné geologické minulosti přerušeno změnou polohy báze krasové erozní nebo klimatickými změnami“.

12 Ak je termín *závrt* jediným druhovým označením v speleonyme a zároveň nie je súčasťou iného (transonymizovaného) propria, pristupujeme k nemu ako k druhovému označeniu podzemného priestoru, napr. *Závrt na Javorine*.

výpovednú funkciu pri hľadaní pôvodnej motivácie objektu“ (porovnajme názvy typu *Podhorský potok*, *Sokoldský kanál*, *Smolinský rybník* zaradené do VM A+B). Aj v prípade speleonymie môžeme tvrdiť, že najčastejšie označenia *jaskyňa*, *priepasť* síce majú istý motivačný potenciál, primárne nás však informujú o type podzemného objektu, pričom nositeľom dominantného motivačného príznaku (umožňujúceho odlíšiť daný objekt od iného podzemného objektu) je určujúci člen (napr. *Medvedia jaskyňa*, *Liščia jaskyňa*). Rozhodli sme sa teda postupovať podobne ako spomínaní domáci autori a pri voľbe hlavného člena vychádzať z iných príznakov objektu ako z druhového označenia. Tento postup sme následne uplatnili vo všetkých dvoj- a viacčlenných speleonymách vrátane speleoným obsahujúcich iné lexémy odkazujúce na druhové označenie.

2.2.2. Výber základného člena vo vzťahových modeloch obsahujúcich viacčlenné speleonymá

V prípade viacčlenných názvov s dvomi určovacími členmi (typu *Nová brzotínska jaskyňa*), ktoré motivačne súvisia s iným speleonymom, sme pri zaradení do vzťahového modelu uprednostnili ten určovací člen, ktorý disponuje dominantným charakteristickým príznakom umožňujúcim odlíšiť daný objekt od iného objektu s rovnakým názvom či základom (*Stará brzotínska jaskyňa*). Vo zvolenom príklade považujeme za dominantný príznak *relatívny čas objavenia objektu vzhľadom na iný objekt* (= *Nová/Stará*; VM C1+A+B).

2.2.3. Grafické vyjadrenie motivujúcich proprií v speleonymách vzniknutých medzipropriálnymi presunmi

Vo vzťahových modeloch speleoným obsahujúcich proprium, ktoré označuje relačný objekt, je dané (fundujúce) proprium vyjadrené iba jedným príznakom („poloha/lokalizácia“), napr. SN. *Skalistý potok*: VM A (< VN. *Skalistý potok*; transonymizácia), SN. *Priepasť vo Veľkej záhrade*: VM B+(A+A) (< CHN. *Veľká záhrada*). Takto postupujeme aj v štruktúrnych modeloch; motivujúce proprium tu vystupuje ako

jeden celok, a to aj v prípade, že má viacslovnú štruktúru (označujeme ho ako S; *Priepasť vo Veľkej záhrade*: ŠM S+(P+S)). Proprium označujúce relačný objekt totiž vstupuje do nového speleonyma ako hotové pomenovanie (Pleskalová, 1992, s. 46). Daný prístup uplatňujeme iba vtedy, ak v onymickom motiváte nedochádza k zníženiu počtu členov či k zmene slovotvornej štruktúry propria označujúceho relačný objekt (zmena môže nastať iba v morfolologickej kategórii pádu). Ak sa v speleonyme uplatnil iba určovací (adjektívny) člen viacčlenného motivantu (typu SN. *Mlynská jaskyňa* < VN. *Mlynský prameň*), v štruktúrnom modeli uvádzame za skratkou označujúcou daný člen *asterisk* (*; porovnajme ŠM ADd*+S, AD*+S).

2.3. Modelová analýza skúmaného súboru

V nasledujúcej časti predstavujeme charakteristiku vzťahových a štruktúrnych modelov 625 speleoným. Poradie zohľadňuje kvantitatívne zastúpenie vzťahových modelov (a ich podtypov). Vychádzame zo štyroch základných vzťahových modelov, vyjadrujúcich dominantný onomaziologický príznak, ktoré ďalej špecifikujeme prostredníctvom parciálnych modelov (podtypov či submodelov). Analýzou sme vyčlenili 42 podtypov vzťahových modelov, ktoré môžeme formálne vyjadriť prostredníctvom 49 štruktúrnych modelov.

Základný vzťahový model C (VM C; typ *Ucho*, *Čierna jama*, *Dlhá jaskyňa*)

Ide o frekvenčne najzastúpenejší základný vzťahový model. Celkovo sme doň zaradili 282 speleoným. Nachádzajú sa tu speleonymá, ktoré vyjadrujú charakteristiku pomenovaného objektu na základe jeho rôznych vlastností a príznakov. Tieto vlastnosti a príznaky (veľkosť, tvar, povaha, zloženie, výskyt živočíchov a pod.) dávajú odpoveď na otázku *Aký?* (*Terasová jaskyňa*, *Čierna jama*, *Nová Dómica*, *Drozdia priepasť*). Do tohto modelu sme zaradili aj speleonymá, ktoré odkazujú na okolnosti pomenovania, t. j. *Za akých okolností?* Názvy jaskýň a priepastí totiž vznikajú aj na základe konkrétnych udalostí

spojených s výskumom podzemných objektov či so spôsobom/technikou ich výskumu (napr. *Bábková priepasť*). V súlade s postupom J. Pleskalovej (1992) rozlišujeme dve skupiny speleoným z hľadiska charakteru vlastnosti: **C1** – tie speleonymá, ktoré vyjadrujú charakter podzemného objektu na základe všetkých vlastností primárne obsahnutých v objekte (tvar, farba, teplota, atmosférické javy, zloženie, výskyt živočíchov, napr. *Čierna jama*, *Sľečná priepasť*), **C2** – názvy objektov, na ktoré sa vzťahuje istý dej alebo istá činnosť (napr. *Šmykňa*, *Poodhalená priepasť*). Do tejto podskupiny zaraďujeme aj názvy odkazujúce na okolnosti pomenovania. S týmito pomenovaniami sa často spájajú rôzne motivačné príbehy. Napríklad speleonimum *Srnčia priepasť* (k. ú. Jablonov n. Turnou) motivačne nesúvisí s výskytom stôp po danom živočíšnom druhu (napr. srnčích kostí) priamo v podzemnom objekte, ale s tým, že v blízkosti miesta, na ktorom po niekoľkých hodinách práce vznikol vchod do novej priepasti, sa nachádzal takmer rozložený srnec. Hlavu s parohami preniesol jaskyniar cez polovicu kopca do tábora, „pričom z nej padali červy“. Rovnako aj názov *Orechová priepasť* (k. ú. Plešivec) nesúvisí s prítomnosťou stromu – orecha pri ústí priepasti, ale s tým, že jaskyniarom sa nepodarilo do malého otvoru, objaveného v krasovej depresii na Koniarskej planine v Slovenskom krase, vhodiť žiaden kameň, a preto doň hádzali orechy, ktoré si nabalili pred cestou (Máté, 2006).

Základný vzťahový model C napĺňa jednočlenný model a rozvíjajú viacčlenné (sub)modely (a ich štruktúrne modely):

- a) **VM C1+B**. Najčastejší vzťahový model (152 SN.), v ktorom základný člen **C1** vyjadruje vlastnosť a vedľajší člen **B** druh objektu, napr. *Sivá jaskyňa*.

Zo štruktúrneho hľadiska ho charakterizuje predovšetkým dvojčlenný **ŠM ADd+S** so:

ŠT -ová, -ova: *Krížová jaskyňa*, *Ponorová jaskyňa* (Osrb., G. Hôrka, Pleš.), *Výverová jaskyňa* (Osrb., G. Hôrka), *Koreňová priepasť*,

Mramorová jaskyňa (Tis., Ocht.), *Sintrová jaskyňa* (Šum., Dob.), *Škrapová priepať*, *Diamantová jaskyňa*, *Kanálová jaskyňa*, *Kaskádová jaskyňa*, *Machová priepať* (Dob., Hač.), *Okrová jaskyňa*, *Škoricová jaskyňa*, *Terasová jaskyňa*, *Travertínová jaskyňa*, *Kostrová jaskyňa*, *Tunelová jaskyňa*, *Snehová jaskyňa*, *Múriková jaskyňa*, *Ladová jaskyňa*, *Meandrová jaskyňa*, *Prievanová diera*, *Zlomová priepať*, *Mínová priepať*, *Portálová priepať*, *Zákrutová priepať*, *Laliovková priepať*, *Ozvenová priepať*, *Pizolitová priepať*, *Ponorová priepať*, *Humusová jaskyňa*, *Vlnková jaskyňa*, *Poschodová jaskyňa*, *Okienková jaskyňa*, *Klenbová jaskyňa*, *Previsová jaskyňa*, *Horcová jaskyňa*, *Čertova diera* (Keč., Bôr.), *Bujakova priepať*, *Štvorvchodová priepať*,

ŠT -ia/-ie: *Diviacia priepať*, *Drozdia priepať*, *Jastrabia priepať*, *Jazvečia diera*, *Jazvečia jaskyňa*, *Jelenia jaskyňa*, *Jelenia priepať* (Pleš., Mur.), *Kozia jaskyňa*, *Krkavčia priepať*, *Kunia priepať*, *Lastovičia diera*, *Líščia diera* (Dob., Keč.), *Líščia jaskyňa* (Pleš., Mur.), *Líščia priepať* (Pleš., SNV), *Medvedia jaskyňa* (Drn., Let., Ruž., Šum.), *Motýlia jaskyňa*, *Motýlia priepať*, *Muflónia priepať*, *Netopieria jaskyňa*, *Psia priepať*, *Rysia diera*, *Rysia jaskyňa*, *Rysie hniezdo*, *Sovia jaskyňa*, *Sovia priepať*, *Srncia priepať* (Slav., Dob.), *Vlčia diera*, *Vlčia jaskyňa*, *Vlčia priepať*, *Vtáčia jaskyňa*, *Žabia priepať*, *Psie diery*,

ŠT -ná/-ný, -ená: *Hradná jaskyňa*, *Chladná jaskyňa*, *Jazerná jaskyňa*, *Klamná priepať*, *Maštálna jaskyňa*, *Mliečna jaskyňa*, *Okružná jaskyňa*, *Pivničná diera*, *Slnecná priepať* (Hrh., Pleš.), *Snežná diera*, *Snežná jama*, *Veterná priepať*, *Skalný labyrint*, *Hlinená jaskyňa*, *Trojramenná priepať*,

ŠT -ká, -ská, -sky: *Gotická jaskyňa*, *Sesterská priepať*, *Trójsky ponor*,

ŠT -á: *Skrytá jaskyňa*,

ŠT -ací, -acia: *Mačací komín*, *Mačacia diera*,

ŠT -avý: *Deravý dom* (! správne *dóm*),

ŠT -ov-itá: *Rúrovitá jaskyňa,*

ŠT -istá: *Kamenistá priepasť.*

Z frekvenčnej stránky nasledujú štruktúrne modely:

ŠM AD+S: *Biela jaskyňa (Let., Šum.), Čierna jama, Čistá studňa, Dlhá jaskyňa, Kľukatá jaskyňa (Šum., Ver.), Malá jaskyňa, Malá Žomboj, Modrá jaskyňa, Mokrý priepasť, Obrovská priepasť, Priama jaskyňa, Priečna jaskyňa, Ružová jaskyňa, Sivá jaskyňa, Starobylá jaskyňa, Studená jaskyňa, Suchá diera (Bôr., Por., Smiž.), Široká jaskyňa, Teplá diera, Veľká diera, Veľká Žomboj, Zelená jaskyňa (Dob., Medz.), Veľký závrť,*

ŠM ADd+S+No so **ŠT -ia, -acia:** *Krkavčia jaskyňa 2, Kavčia priepasť II, Mačacia priepasť III* a **ŠT -ová:** *Kanálová diera I,*

ŠM AD+S+No: *Besná diera I, Suchá diera 1,*

ŠM NUMd+S so **ŠT -itá:** *Dvojitá priepasť* a **ŠT -ená:** *Zdvojená priepasť,*

ŠM ADd+Sd so **ŠT -ná:** *Jazerná štrbina* a **ŠT -ová:** *Kryštálová puklina,*

ŠM dAD+S: *Prastarý výver,*

ŠM ADd+Sd+No so **ŠT -ové:** *Prievanové blokovisko I.*

b) **VM C2+B.** Ide o vzťahový model, v ktorom **C2** vyjadruje istý dej alebo okolnosť a **B** druh objektu, napr. *Farbený ponor, Poludňajšia priepasť* (celkovo 42 SN.). Zo štruktúrneho hľadiska tu dominuje dvojčlenný model **ŠM ADd+S** so:

ŠT -ná, -(j)ná: *Náhodná jaskyňa, Veľkonočná jaskyňa, Nedelná priepasť, Vianočná jaskyňa, Sviatočná priepasť, Novoročná priepasť, Veľkonočná priepasť (Pleš., Jov.), Jubilejná priepasť, Tajná chodba,*

ŠT -ová: *Dažďová priepasť, Novembrová priepasť, Frontová jaskyňa,*

Februárová priepať, Orechová priepať, Bábková priepať, Šnúrková jaskyňa,

ŠT -ená, -ený: *Zadymená jaskyňa, Zrútená diera (Strat., Ocht.), Zrútená jaskyňa, Poodhalená priepať, Farbený ponor,*

ŠT -ka, -ke, -ska, -ov-ská: *Zbojnická jaskyňa (Pleš., Sil. J.), Zbojnická priepať, Pytliacka jaskyňa, Svätójánska priepať, Svätójánska jaskyňa, Kráľovská jaskyňa, Zbojnícke diery,*

ŠT -ia: *Býčia jaskyňa, Srnčia priepať, Šarkania diera,*

ŠT -á: *Zlatá diera,*

ŠT -ajšia: *Poludňajšia jaskyňa, Poludňajšia priepať,*

ŠT -istá: *Hmlistá jaskyňa,*

ŠT -ivá: *Zvonivá jama,*

ŠT -ta, -utá: *Zakliata priepať, Zabudnutá priepať.*

V danom vzťahovom modeli sa ešte objavil **ŠM dAD+S** so **ŠT ne-**: *Neznáma jaskyňa.*

- c) **VM Cl.** Ide o primárne jednočlenné speleonymá, vyjadrujúce vlastnosť objektu metaforicky (28 SN.). Realizuje sa prostredníctvom štruktúrnych modelov:

ŠM S so speleonymami *Brázda, Ucho, Larynx, Fajka, Cucák, Ementál, Kostolík, Labyrint, Lievik, Oči, Semafor, Tunel* (Hrab., Kojš.), *Komíny* (Dob., Val.),

ŠM Sd, charakterizovaný **ŠT -oš:** *Hlinoš; -iš:* *Krumpliš; -ica:* *Kostnica, Koreňovica, Temnica, Márnica; -ka:* *Ypsilonka, Granulka, Špirálka, -isko:* *Pieskovisko,*

jednotlivo aj **ŠM ADd+S** so **ŠT -ná:** *Kamenná tvár; ŠM SADd* so **ŠT -ová:** *Dvojvchodová, ŠM SADd+No* so **ŠT -ova:** *Macova 1.*

- d) **VM C1+A.** Vzťahový model, v ktorom **C1** vyjadruje vlastnosť objektu a **A** polohovú súvislosť s iným objektom pomenovaným propriom, napr. *Veľká Salanka* (< CHN. *Salanka*; celkovo 16 SN.). Charakterizuje ho **ŠM AD+S** zahŕňajúci speleonymá *Nová Bikfa*, *Malá Bikfa*, *Malá Bodolová*, *Malá mestská priepasť*¹³, *Malá pstružia jaskyňa*, *Malá veterná priepasť*, *Malý labyrint*, *Malý Malinčiak*, *Nová Burda*, *Nová Michňová*, *Nová Dmica*, *Stará Dmica*, *Veľká Bikfa*, *Veľká Rangaska*, *Veľká Salanka*, *Veľký Sakadáak*.
- e) **VM C2.** Tento vzťahový model charakterizujú jedno- i dvojčlenné speleonymá (10 SN.), v ktorých **C2** vyjadruje istý dej alebo okolnosť. Zo štruktúrneho hľadiska tu nachádzame modely **ŠM S:** *Fakír*, *Praslen*, *Cencúle*¹⁴; **ŠM Sd** so **ŠT -ňa:** *Šmykňa* (od verba šmýkať sa) a so **ŠT -ka:** *Drienka*. Ide o špecifický prípad – symbolické pomenovanie podzemného objektu podľa ľudového názvu kra (drieň obyčajný), vyskytujúceho sa v oblasti Slovenského krasu, ktorý sa proprializoval aj do názvu speleologickej skupiny. Nasledujú **ŠM SAd** so **ŠT -ová:** *Pňová* a **ŠT -utá:** *Natrhnutá*; **ŠM Ad+S** so **ŠT -ená:** *Odrazená záclona* a **ŠT -ov:** *Čertov dych*; **ŠM AD+S:** *Veľká kosť*.
- f) **VM C1+C1+B.** Daný vzťahový model (zahŕňajúci celkovo 9 SN.) charakterizuje trojčlenný **ŠM AD+Ad+S** so speleonymami *Malá sovia priepasť*, *Veľká sovia priepasť*, *Nová muflónia priepasť*, *Veľká vlčia priepasť*, *Veľká mločia jaskyňa*, *Veľká rúťivá jaskyňa*, *Zelená puklinová jaskyňa*, *Malá kvapľová jaskyňa*. Na jeden prípad sa obmedzuje **ŠM AD+NUM+S:** *Veľký ôsmy ponor*. V tomto prípade bolo otázne, ktorému členu prisúdiť základnú pozíciu, keďže v okolí tohto objektu sme nezaznamenali podobný objekt s názvom obsahujúcim radovú číslovku či adjektívum vyjadrujúce rozmery objektu.

13 Vo viacerých speleonymách môžeme pozorovať neprítomnosť veľkých začiatkových písmen signalizujúcich motivujúce proprium, napr. *Malá mestská priepasť* namiesto *Malá Mestská priepasť* (< SN. *Mestská priepasť*).

14 „Názov pochádza od objaviteľov jaskyne. Jedna členka omylom nazvala kvaple cencúľmi a nám sa to zapáčilo.“ (Z elektronickej komunikácie s Igorom Balciarom, 11. 10. 2021.)

- g) **VM C1+A+B**. Vzťahový model sa realizuje výhradne prostredníctvom trojčlenného **ŠM AD+ADd+S**: *Veľká mutónska jaskyňa, Nová brzotínska jaskyňa, Stará brzotínska jaskyňa, Malá drienčanská jaskyňa, Veľká drienčanská jaskyňa, Veľká sokolská jaskyňa, Veľká ružínska jaskyňa*.
- h) **VM C1+C1**. Ide o rovnako početný vzťahový model (7 SN.), obsahujúci dvojčlenné speleonymá, v ktorých určujúci (adjektívum) i určovaný člen (substantívum) vyjadrujú vlastnosť objektu. Zo štruktúrneho hľadiska ho reprezentujú dva modely: **ŠM AD+Sd**: *Malá ľadnica, Veľká peňažnica, Bezodná ľadnica, Nová peňažnica, Veľká pivnica*; **ŠM ADd+S** so **ŠT -né**: *Skalné okno* a **ŠT -i**: *Medvedí tunel*.
- i) **VM B+(C1)**. Celkovo päť názvov obsahuje vzťahový model, v ktorom je vlastnosť objektu vyjadrená prostredníctvom nezhodného prívlastku so **ŠM S+(S)**: *Jaskyňa lebiek, Jaskyňa klenieb, Jaskyňa netopierov*; **ŠM S+(ADd+S)**: *Jaskyňa kvapkajúcej vody*; **ŠM S+(NUM+S)**: *Jaskyňa 11. otvorov* (vhodnejšie: *Jaskyňa jedenástich otvorov*).
- j) **VM B+C2**. Tento model zahŕňa dva názvy so **ŠM S+ADaSa**: *Priepasť IP (Istý pich)* a **ŠM S+SV**: *Jaskyňa neviem*. Posledný názov vznikol na základe otázky: „Ako sa volá táto jaskyňa?“ „Neviem.“
- k) **VM B+(C2)** zastupuje jedno speleonymum so **ŠM S+(SNUM)**: *Priepasť troch*.
- l) **VM C2+C1**. Model sa obmedzuje na jeden názov so **ŠM ADd+S** a **ŠT -ený**: *Zavalený tunel*.
- m) **VM C2+(C1)**. Model zastupuje iba jeden názov so **ŠM Sd+(ADda+S)**: *Dobývka Fe rúd*. V danom názve pozorujeme využitie chemickej značky *Fe* zastupujúcej adjektívum „železných“.
- n) **VM C1+C2+B**. Daný model vytvára jeden názov so **ŠM AD+ADd+S**: *Suchá festivalová jaskyňa* (festivalová „oslavná“; oslava nového objavu).

Základný vzťahový model A (VM A; typ *Veľká lúka*, *Homola*, *Gombasecká jaskyňa*)

Do základného vzťahového modelu A sme zaradili celkovo 273 speleoným. Daný model obsahuje speleonymá vyjadrujúce *polohu/lokaliáciu* podzemného objektu v teréne. Relačným objektom sa stávajú iné **anonymá**, pomenúvajúce objekty, na ktorých, resp. v susedstve ktorých sa podzemný objekt nachádza (napr. SN. *Bujná* < CHN. *Bujná*; SN. *Priepasť pod Veterníkom* < OR. *Veterník*); **hydronymá** (názvy krasových vyvieraciek, menších tokov), ktoré odkazujú na vodné objekty priamo súvisiace s podzemným objektom, vo väčšine prípadov známe skôr ako samotné jaskyne (napr. SN. *Miškov potok* < VN. *Miškov potok*), ktoré boli pri výskume vyvieraciek objavené; **ojkonymá**, odkazujúce na obce a ich časti, v blízkosti alebo v katastri ktorých sa objekt nachádza (*Ardovská jaskyňa* < ON. Ardovo). V prípade ojkonym ako motivujúcich proprií je namiesto všeobecnejšieho príznaku „poloha“ vhodnejšie hovoriť o „príslušnosti“ ku katastru/k územiu konkrétnej obce, resp. jej časti. Vzhľadom na mimojazykové okolnosti tu však dominuje lokalizačný faktor (na rozdiel od posesivity vo forme vlastného privlastňovania, t. j. objekt ako majetok obce). Relačný objekt je v základnom vzťahovom modeli A vyjadrený prevažne propriálne, môže však mať aj apelatívny pôvod (napr. *Maša* < apel. *maša* „huta“, *Priepasť pri ceste* < apel. *cesta*). V tejto kategórii sa často realizuje transonymizácia, ale aj iné formy medzipropriálnych presunov sprevádzané rozmanitými slovotvornými, morfológickými a inými premenami motivujúceho propria. Presný zoznam motivujúcich proprií konkretizujeme pri jednotlivých speleonymách v nasledujúcej kapitole, venovanej problematike medzipropriálnych vzťahov (v ďalšom texte tejto kapitoly uvádzame motivujúce propria v zátvorke iba v nevyhnutných prípadoch).

Základný vzťahový model A napíňa jednočlenný model a rozvíjajú nasledujúce viacčlenné modely (vrátane štruktúrnych modelov):

- a) **VM A** – ide o najpočetnejší model (81 SN.). Člen **A** tu vyjadruje lokalizáciu objektu. Z hľadiska formálnej štruktúry je najfrekventovanejším

modelom **ŠM S**, v ktorom **S** označuje (s výnimkou jedného prípadu s apelatívnym pôvodom) iné (aj dvojčlenné) proprium a odkazuje na transonymizáciu: *Čerje, Dielik, Homoľa, Šajba, Šarkanica, Šingliarka, Kadlub, Tatričky, Teplica, Vahan, Kira, Krompla, Burda, Studňa, Mál, Lavička, Badžizer, Ordon, Ortováň, Pletenica, Bujná, Michňová*¹⁵, *Bo-dolová, Dráblová, Javoriny, Kášter, Slaniniarka, Pätročnica, Zlatnica, Duča, Hlinica, Skalistý potok, Šiklavá skala, Borišove včely, Veľká lúka, Veľká Stožka, Závodná vyvieračka, Hučiaca vyvieračka, Miškov potok, Stratený potok, Hradná vyvieračka, Suchá vyvieračka, Kostolná lúka, Zadná Ľuturiková, Dve lúčky, Veľký Malinčiak, Župkova Magura, Podbanište*. Apelatívny pôvod má SN. *Maša* v katastri Tisovca (< *maša* „huta“, apelatívne pomenovanie tisovskej železiarne; podzemný objekt bol objavený v 19. storočí priamo v areáli železiarne).

Podobný charakter, z formálneho aspektu doplnený o číslicu, má aj **ŠM S+No**: *Dažďovnica I, Kochy 1, Burda 2, Burda 3, Šafárka 1, Martincova I, Hradová 2, Hradová 3, Hradová 7, Hradová 8, Malá Stožka 1, Malá Stožka 3, Pavelkovo 1, Pavelkovo 3, Voniaca 1, Voniaca 2, Hincava 7, Hoľa I, Veľký Kamenec I, Vyvieračka I, Kolónia II*¹⁶ (posledné dva názvy majú apelatívny pôvod – apel. *vyvieračka, kolónia*). K tomuto štruktúrnemu modelu zaraďujeme aj SN. *Sitárka jeden, Sitárka dva* (< CHN. *Sitárka*), v ktorých sú určité základné číslovky (v rámci „pracovného pomenovania“) graficky vyjadrené slovom namiesto číslice. Osobitným prípadom sú SN. *Kečovská vyvieračka 2* a *Kečovská vyvieračka 3*, v rámci ktorých je číselná hodnota prítomná aj v motivujúcom propriu (< VN. *Kečovská vyvieračka II, Kečovská vyvieračka III*).

15 Podľa jaskyniara Dušana Hutku z Tisovca však môže ísť aj o skomoleninu *Michňová* < *Mníchova*, a to v súvislosti s cirkevnými majetkami (elektronická komunikácia zo 17. 10. 2021). Z kartotéky terénnych názvov Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV však máme doklad aj na oronymum/chorárny názov *Michnová* (charakterizované ako „hora“), pričom názov *Michňová* (vrch) sme zaznamenali aj v inom zdroji (napr. Kolačná – Padúch, cit. 27. 10. 2021).

16 Podľa jaskyniara Gabriela Lešínskeho sa na danom mieste v minulosti nachádzala banská kolónia (elektronická komunikácia z 29. 10. 2021).

Z hľadiska početnosti nasleduje **ŠM SAd+No** so **ŠT -na**: *Chotárna 2* (< apel. *chotár*) a **ŠT -ová**: *Šiancová 1* (< CHN. *Šiance*), *Lipová II* (podľa starých líp v okolí jaskyne), **ŠM Sd**: *Vernárka* (< ON. *Vernár*), *Dúbravica* (< CHN. *Poli dúbravíc*). Na jeden prípad sa obmedzujú **ŠM SAd**: *Chotárna* (< apel. *chotár*) a **ŠM SAd***: *Machnatá* (t. j. „Machnatá jaskyňa“ < OR. *Machnatá dolina*).

- b) **VM A+B**. Druhý najčastejší model (79 SN.), v ktorom základný člen **A** vyjadruje lokalizáciu a **B** druhové označenie podzemného objektu, napr. *Jelšavská jaskyňa* (< ON. *Jelšava*), *Hraničná priepať*. Zo štruktúrneho hľadiska sa primárne naplňa prostredníctvom **ŠM Ad+S** so:

ŠT -ká, -ka: *Drienocká jaskyňa*, *Lubenická priepať*, *Humenecká jaskyňa*, *Gemersko-teplická jaskyňa*, *Gombasecká jaskyňa*, *Kysacká jaskyňa*, *Drienovecká priepať*, *Galmuská diera*, *Jovická priepať*,

ŠT -ská, -ska, -ský, -an-ská: *Hrušovská jaskyňa*, *Drienovská jaskyňa*, *Hačavská jaskyňa*, *Jelšavská jaskyňa*, *Pílanská jaskyňa*, *Suchodolská jaskyňa*, *Tisovská jaskyňa*, *Chvalovská jaskyňa*, *Kopská jaskyňa*, *Hucínska jaskyňa*, *Ardovská jaskyňa*, *Hronský paleoponor*, *Kavečanská jaskyňa*, *Furianovská priepať*, *Špaňopolská jaskyňa*, *Stratenská jaskyňa*,

ŠT -ian-ska: *Hrončianska jaskyňa*,

ŠT -ov-ská: *Drienkovská priepať* (z neoficiálnej slovenskej podoby maď. ON. *Derenk – Drienky*),

ŠT -ová, -ový: *Stredová priepať*, *Okrajová priepať*, *Okrajová jaskyňa*, *Lipová priepať*, *Brezová priepať*, *Klenova (!) priepať*, *Jedličková jaskyňa*, *Lipový most* (metaforicky),

ŠT -ná: *Hradná priepať* (< OR. *Hrad*), *Susedná priepať*, *Hraničná priepať*, *Južná jaskyňa*, *Zadná diera*, *Zadná jaskyňa*.

Uvedený vzťahový model obsahuje aj speleonymá, v ktorých určujúci člen **Ad** v rámci štruktúrnych modelov nie je odvodeným

slovom v pravom zmysle, keďže tu z hľadiska medzipropriálneho presunu dochádza k elipse určovaného (ojedinele i niektorého určujúceho) člena dvoj-, prípadne aj viacčlenného názvu – onymického motivanta. Nastáva tu predovšetkým elidovanie druhového označenia motivujúceho propria typu *lúka*, *vrch*, *prameň*, *dolina* a i. (s výnimkou OR. *Brestová*, ktoré sme v dostupných zdrojoch zaznamenali bez druhového určenia *dolina*), v onymickom motiváte nahradené druhovým označením *jaskyňa*, *priepasť*, *diera* a pod. (podľa charakteru objektu). V motiváte sa teda buď zachová pôvodná podoba adjektíva, alebo dôjde iba k zmene na úrovni morfolologickej kategórie rodu. Daný štruktúrny model sa teda môže vyjadriť formou **ŠM ADd*+S** (pozri na s. 20) a patria doň speleonymá: *Mlynská jaskyňa* (< VN. *Mlynský prameň*), *Čertova jaskyňa* (< OR. *Čertov most*), *Panská priepasť* (< CHN. *Panský les*), *Čikova diera* (< CHN. *Čikova lúka*), *Krulova baňa* (< OR. *Krulova dolina*), *Travertínová jaskyňa* (k. ú. *Hačava*; < VN. *Travertínová vyvieračka*), *Kláštorná jaskyňa* (< OR. *Kláštorná rokľina*), *Brestová jaskyňa* (< OR. *Brestová*), *Lastovičia jaskyňa* (< OR. *Lastovičia skala*), *Gáčovská jaskyňa* (< OR. *Gáčovská skala*), *Sokolia jaskyňa* (< OR. *Sokolina dolina*), *Čertova jaskyňa* (< OR. *Čertova dolina*), *Čertova diera*, *Čertova jaskyňa* (< OR. *Čertova sihoť*), *Pstružia jaskyňa* (< VN. *Pstružia vyvieračka*), *Vápenná jaskyňa* (< CHN. *Meszes-völgy* „Vápenná dolina“), *Dubová priepasť* (< OR. *Tölgyestető* „Dubový štít“), *Strieborná jama* (< OR. *Strieborné*, *Strieborník*), *Krásnohorská jaskyňa* (< ON. *Krásnohorská Dlhá Lúka*), *Havrania priepasť* (< OR. *Havrania skala*), *Anjelská priepasť* (< HN. *Angyal út* „Anjelská cesta“), *Jašteričia priepasť* (< CHN. *Jašteričia lúka*), *Mestská priepasť* (< OR. *Városvölgy* „Mestská dolina“; maď. variant je *Városvölgy-zsomboly*), *Macova jaskyňa* (< OR. *Macov vrch*), *Vlčia jama* (< CHN. *Farkasi psz.* [puszta]). Podobný charakter má aj **ŠM AD*+S**, do ktorého sme zaradili dva názvy: *Fialová jaskyňa* (< OR. *Fialový vrch*), *Pustá priepasť* (< CHN. *Pustý vrch*).

Osem speleoným charakterizuje **ŠM ADd+S+No** so **ŠT -ský, -ská**: *Hámorská jaskyňa 1*, *Hámorská jaskyňa 2* (< ON. *Hámor*), *Kečovský*

ponor I, Kečovský ponor II, Kečovská vetva I, Kečovská vetva II (< ON. Kečovo), **ŠT -ová**: *Svahová jaskyňa 2* a **ŠT -ná**: *Západná priepasť I*.

ŠM ADd*+S+No sa od vyššieho **ŠM ADd*+S** odlišuje iba prítomnosťou číslice určujúcej poradie objektu pomenovaného totožným propriom: *Župkova jaskyňa II* (< OR. Župkova Magura), *Mochnatá jaskyňa 1* (< OR. Machnatá dolina), *Závozná priepasť I* (< ON. Závozná, dnes názov horárne).

- c) **VM B+(A+A)**, obsahujúci 47 speleoným, v ktorom **B** vyjadruje druhové označenie objektu, **A** polohu objektu vyjadrenú predložkou a **A** relačný objekt (vyjadrený propriálne, ojedinele apelatívne), napr. *Jaskyňa na Kečovských lúkach*. Na formálnej úrovni sa realizuje prevažne ako **ŠM S+(P+S)**: *Priepasť nad Turňou, Jaskyňa nad Kadlubom, Jaskyňa nad Zádielskou chatou, Jaskyňa nad Hájom, Jaskyňa vo Ferteši, Priepasť nad Bôrkou, Priepasť na Palante, Priepasť pod Hajagošom, Jaskyňa pod Hadovníkom, Priepasť pod Veterníkom, Priepasť vo Veľkej záhrade, Priepasť pri Malej ľadnici, Jaskyňa pod Čertovou dierou, Jaskyňa za Čertovým mostom, Priepasť pod Hájskou vyhlídkou, Jaskyňa nad Travertínovou vyvieračkou, Jaskyňa na Kečovských lúkach, Priepasť pod Veľkým Ostrým, Priepasť v údolí Szalayovho jazera, Priepasť na Turnianskom hradnom vrchu, Jaskyňa pod Klakom, Jaskyňa v Lopušnom, Jaskyňa za Bôrovou, Jaskyňa za Skalickou, Priepasť v Homoli, Závrt na Javorine, Závrt na Slovinskej skale, Jaskyňa na Pelci* (< CHN. Na Pelci; v tomto prípade má predložkový charakter aj samotný chotárny názov), *Jaskyňa v Skale, Jaskyňa v Drieňovej, Jaskyňa pod Hrádkom, Jaskyňa pod Marvanom, Jaskyňa pod Zálomom, Jaskyňa v Drienovskom kameňolome, Jaskyňa pri Zlatej diere, Jaskyňa pri Maruškinom jarku, Jaskyňa pri Holom vrchu, Jaskyňa pod Deškovým hradom, Priepasť na Malom Jeleňom vrchu*. Okrajové zastúpenie má **ŠM S+(P+S)+No**: *Priepasť nad Červeným kameňom I, Priepasť v Železnej doline 1, Jaskyňa nad Okrúhlou 1, Jaskyňa nad Okrúhlou 2, Jaskyňa pod Barbolicou 1, Jaskyňa v Teplej dolinke II, Jaskyňa v Havranej skale I, Jaskyňa v Goluvke 3*.

- d) **VM B+(A+B)** označuje názvy obsahujúce druhové určenie podzemného objektu (**B**) a polohu objektu vyjadrenú predložkou (**A**) vzhľadom na iný objekt pomenovaný apelatívom (**B**), napr. *Jaskyňa pod lieskou* (22 SN.). Formálnu štruktúru reprezentuje **ŠM S+(P+S)** typu *Priepasť pod koreňom, Jaskyňa pod lieskou, Jaskyňa pod valom, Jaskyňa v prepadlisku, Diera v streche, Priepasť v kosodrevine, Priepasť pri ceste, Priepasť pri borovici, Jaskyňa v tiesňave, Jaskyňa v pastierni, Jaskyňa nad kameňolomom, Jaskyňa na skale, Jaskyňa pod hradom, Jaskyňa pod javorom, Jaskyňa nad košiarom, Jaskyňa pod balvanom, Ponor pri napájadle*. Na štyri speleonymá sa obmedzuje **ŠM S+(P+S)+No**: *Priepasť pri salaši 1, Priepasť pri salaši 2, Diera v brale 1, Jaskyňa nad vodopádmi I*, na jeden názov **ŠM S+(P+S+No)**: *Priepasť na kóte 601*.
- e) **VM C1+B+(A+A)** prezentuje štvor- a viacčlenné speleonymá (11 SN.), ktoré obsahujú druhové určenie (**B**) rozšírené o prívlastok (**C1**) a polohu objektu vyjadrenú predložkou (**A**) vzhľadom na iný objekt pomenovaný propriom (**A**). Prezentujú ho **ŠM AD+S+(P+S)**: *Stará jaskyňa pri Kolovej veži, Nová priepasť pri Zbojníckej, Veľká jaskyňa na Radzime, Veľká priepasť pod Radzimom, Veľká jaskyňa v Lipovej*, **ŠM ADd+S+(P+S)**: *Ladová jaskyňa pod Havraňou skalou, Líščia diera pri Silici, Farebná priepasť pod Špičákom, Veterná diera na Vlčom vrchu, Dvojvchodová jaskyňa v Hradovej*, **ŠM ADd+S+(P+S)+No**: *Skalná diera v Čingove II*.
- f) **VM A+A** (7 SN.) zahŕňa 3 speleonymá, ktoré sú zložené z dvoch rôznych proprií (anojkoným) so **ŠM S+S**: *Ardóčka - Mikov, Dvorec Dudlavka, Skalná brána Malá Stožka*. Ďalšie štyri speleonymá patriace do tohto vzťahového modelu už súvisia s názvami jaskynných systémov, utvorenými z názvov dvoch podzemných objektov tvoriacich daný jaskynný systém (s využitím transonymizácie), so **ŠM S+S**: *Podbanište - Jaskyňa nad Kadlubom, Špaňopolská jaskyňa - Pec, Stratenská jaskyňa - Psie diery* a **ŠM S+S+No**: *Olgina priepasť - Kanálová diera I*.

- g) **VM A+C1+B** (6 SN.), v ktorom je základný člen (**A**) vyjadrený formou zhodného prívlastku utvoreného prevažne z názvu obce a odkazujúceho na katastrálnu príslušnosť podzemného objektu (s výnimkou SN. *Predná veľká jaskyňa*), charakterizujú dva štruktúrne modely: **ŠM ADd+AD+S** typu *Kečovská biela jaskyňa*, *Lipovnícky Veľký Zombor*, *Predná veľká jaskyňa* a **ŠM ADd+ADd+S**: *Silická kvapľová jaskyňa*, *Ochtinská aragonitová jaskyňa*, *Dobšinská ľadová jaskyňa*.
- h) **VM B+(A)** (3 SN.). Viacčlenný model, v ktorom je základný člen propriálneho pôvodu vyjadrený formou nezhodného prívlastku (*Jaskyňa teplej (!) stráné < CHN. Teplá strán*). Uplatnili sa tu dva štruktúrne modely: **ŠM S+(S)**: *Jaskyňa Červeného kameňa*, *Jaskyňa teplej stráné*; **ŠM S+(S)+No**: *Priepať Vápenného vrchu I*.
- i) **VM B+(A+C1+B)** obsahuje tri názvy so **ŠM S+(P+NUM+S)**: *Priepať pri troch hroboch* a **ŠM S+(P+ADd+S)**: *Jaskyňa pri ľadovej jame*, *Priepať pod hradovou lúkou*.
- j) Na dva názvy sa obmedzuje **VM A+C1** so **ŠM ADd+Sd**: *Silická ľadnica*, *Hrušovská peňažnica*.
- k) Ďalšie vzťahové modely sa obmedzujú na jeden názov: **VM B+A**, v ktorom je základný člen propriálneho pôvodu rozšírený o druhové určenie a spája sa so **ŠM S+S**: *Priepať Lázkô*; **VM A+A** so **ŠM S+ADd**: *Šešť studní-horná*; **VM B+(A+B+B)** so **ŠM S+(P+S+S)**: *Priepať na dne závrty*; **VM B+(A+B+A)** so **ŠM S+(P+S+S)**: *Jaskyňa v ponore Jašteričieho jazera*; **VM B+(A+C1)** so **ŠM S+(P+S)**: *Jaskyňa pod krídlom*; **VM C1+(A+A)** so **ŠM Sd+(P+S)**: *Demänovka pod Studňou*; **VM C2+B+(A+A)** so **ŠM ADd+S+(P+S)**: *Zvonivá priepať pri Červenom kameni*; **VM B+(A+D)** so **ŠM S+(P+S)**: *Jaskyňa pri Ridžoňovcoch* (< rodinné meno *Ridžoňovci* – majitelia pozemku, na ktorom sa objekt nachádza). Špecifický charakter má neštandardizovaný názov *Klen-Szalayova jaskyňa*, ktorý môžeme modelovo vyjadriť ako **VM AA+B** a formálne v podobe **ŠM S ADd*+S**.

Vstup do daného objektu sa nachádza pri kmeňoch klenov v časti chotára nazývanej ako *Szalaytó-völgy* („Údolie Szalayovho jazera“). S názvom jaskynného systému sa spája VM A+A+A so ŠM S+S+S: *Domica - Čertova diera - Stará Domica*.

- I) V poslednom bode uvádzame problematické speleonýmá *Jaskyňa Kečovských prameňov I* a *Jaskyňa Kečovských prameňov II*, ktorých motivácia primárne súvisí s polohou či lokalizáciou, hoci počas výskumu sa nám nepodarilo zaznamenať proprium *Kečovské pramene*, iba *Kečovská vyvieračka* (názov objektu s niekoľkými vývermi; porovnajme varianty prvého speleonýma – *Stará vyvieračka*, *Kečovská vyvieračka I*). Modelovo ich teda môžeme vyjadriť v podobe VM B+(A+B) a ŠM S+(ADd+S)+No.

Základný vzťahový model D (VM D; typ *Milada, Majkova jaskyňa*)

Daný model sa uplatnil v 67 prípadoch. Patria doň speleonýmá vzniknuté z antroponým a apelatív označujúcich osoby alebo skupinu osôb. Tento vzťahový model charakterizuje všeobecne chápaný motivačný príznak „posesivita a iný vzťah k osobe“ (Čí?). V prípade speleoným však nemožno hovoriť o vyjadrení užšej posesivity, teda „vlastného privlastňovania“ (Zimek, 1960, s. 132), súvisiaceho s osobným majetkom, vlastníctvom, ako to býva v niektorých kategóriách anojkoným (napr. chotárnych názvov). Pre túto onymickú kategóriu sú charakteristické predovšetkým dedikačné alebo honorifikačné názvy vzniknuté z antroponým (priezvisk, krstných mien, prezývok) označujúcich objaviteľov, ich manželky, priateľky, synov alebo dcéry, jaskyniarov, podporovateľov speleologického výskumu, vedcov a pod. Niektoré názvy sú staršieho pôvodu a pochádzajú od miestneho obyvateľstva (t. j. tvoria súčasť neoficiálnej alebo živej toponymie), pričom dnes už nie je známe, aký konkrétny motivačný vzťah má dané osobné meno k názvu podzemného objektu (napr. SN. *Marciho diera*, ktoré je prekladom pôvodného maď. názvu *Marci-lyuk*). Z hľadiska „iného vzťahu k osobe“ tu teda môžeme najčastejšie hovoriť o uplatnení motivačného

príznaku „pamätnosť“. Daný vzťahový model charakterizujú prevažne jedno-, dvoj- a ojedinele i viacčlenné názvy.

Základný vzťahový model **D** naplňa jednočlenný model a rozvíjajú viacčlenné modely (vrátane štruktúrnych modelov) s nasledujúcim poradím z hľadiska frekvencie:

- a) **VM D+B**, kde **D** vyjadruje širší (resp. nepravý) posesívny vzťah (k osobe alebo skupine osôb pomenovanej propriom alebo apela-tívom) a **B** druhové označenie objektu, napr. *Keglevičova jaskyňa* (43 SN.). Z hľadiska formálneho vyjadrenia nadobúda podobu **ŠM ADd+S** so **ŠT -ova**: *Gajdova štôlna, Majkova jaskyňa, Bačova priepasť, Samova diera, Gustova jaskyňa, Kešelova diera, Antonova jaskyňa, Koniarova jaskyňa, Keglevičova jaskyňa, Hanincova jaskyňa, Matúšova jaskyňa, Homološova diera, Takáčova jaskyňa, Pekárova jaskyňa, Pochopova jaskyňa, Bodnárova priepasť, Lukáčova priepasť, Velebova jaskyňa, Attilova priepasť, Lácova priepasť, Bartókova priepasť, Volekova jaskyňa, Hlivákova priepasť, Šingliarova priepasť, Alanova diera, Ferova jaskyňa, Daliborova jaskyňa, Danielova diera, Mníchova diera, Majda-Hraškova jaskyňa* (k danému štruktúrnemu typu [a vzťahovému modelu] zaraďujeme aj SN. *Makova jaskyňa, Dionýškova jaskyňa*, hoci nepoznáme ich presnú motiváciu), **ŠT -eho, -ého**: *Ladzianskeho jaskyňa, Nišponského jaskyňa, ŠT -ská*: *Babská diera, Vojenská jaskyňa, ŠT -ina*: *Olgina priepasť, ŠT -ia*: *Babia diera*. S tromi názvami sa spája **ŠM Sd+S** so **ŠT -ho**: *Berciho diera, Marciho diera, Husleho jaskyňa*. Okrajovo sa uplatnili **ŠM ADd+S+No**: *Gordánova jaskyňa I* a **ŠM Sd+S+No**: *Marciho jaskyňa II*.
- b) **VM D** (14 SN.), kde sa **D** spája so širším posesívnym vzťahom (dedikácia/honorifikácia), ktorý možno formálne vyjadriť prostredníctvom štyroch štruktúrnych modelov. Prvým je **ŠM S**, kde **S** zastupuje antroponymum, ktoré sa transonymizovalo do speleonyma: *Gabriela, Milada, Leontína, Daxner, Matilda, Erňa, Garlika, Ladka, Viktória*. K tomuto vzťahovému modelu zaraďujeme aj SN. *Domica* (pôvodne *Domitza lyuk*, dnes *Stará Domica* [Droppa, 1961, s. 78]), hoci podľa

J. Skutilla (1962, s. 10) ide vlastne o *Domicovu jaskyňu*, resp. *dieru*. Nasleduje **ŠM Sd** so **ŠT -ka**: *Bobačka* (< priezvisko *Bobák*, resp. rodné meno *Bobákovci*), *Piljanka* (< priezvisko *Piljan*); **ŠM S+No**: *Daxner 3* a **ŠM Sd+No**: *Husleho 2*.

- c) **VM B+(D)** (5 SN.), v ktorom **B** vyjadruje druhové označenie objektu a **D** širšiu posesivitu, formálne vyjadrený **ŠM S+(S)**: *Priepasť geodetov*, *Priepasť abstinentov*, *Priepasť bratrancov* a **ŠM S+(NUM+S)**: *Jaskyňa dvoch kamarátov*, *Jaskyňa troch sráčov*.
- d) **VM D+C1** sa obmedzuje na dve propriá. Člen **D** tu označuje (širší) posesívny vzťah a **C1** metaforické označenie podzemného objektu. Daný vzťahový model sa realizuje prostredníctvom **ŠM ADd+Sd** so **ŠT -ovie**: *Kupčovie izbička* a **ŠM ADd+S** so **ŠT -ina**: *Katkina brána*.
- e) Na jeden názov sa obmedzujú modely **VM D+C2** so **ŠM ADd+Sd** a **ŠT -ova**: *Zikmundova jednička*, **VM D+C1+B** so **ŠM ADd+NUMd+S**: *Fabiánová dvojité priepasť* a **VM C2+(D)** so **ŠM S+(S)**: *Úkryt žien* (využitie počas 2. svetovej vojny).

Základný vzťahový model B (VM B; typ *Studňa*)

V analyzovanom súbore ide o najmenej zastúpený model (3 SN.), čo úzko súvisí s abstrahovaním od druhového označenia (ako základného člena) pri zaraďovaní skúmaného materiálu do vzťahových modelov. V opačnom prípade by dosahoval najvyššiu frekvenciu, keďže druhové označenie väčšiny speleoným je formálne vyjadrené konkrétnou lexémou. Vzhľadom na odlišný mimojazykový charakter speleoným a napríklad hydroným sme do základného vzťahového modelu B nezaradili speleonymá, ktoré by mohli odkazovať na onymický obsahový príznak prítomnosti iného objektu (v hydronymii napríklad motivácia prítomnosťou rôznych geomorfologických útvarov a iných objektov [porast, miesto výskytu živočíchov], cez ktoré vodný tok preteká, typu *Laz* [potok preteká *lazom*], *Majerská dolina*, *Brezina* [tok preteká

miestom porasteným brezou]; t. j. *Čo tam je?*)¹⁷. Tieto príznaky sme zatriedili do iných základných vzťahových modelov (napr. *Kolónia II* vo **VM A**; t. j. *Kde sa nachádza vstup do podzemného objektu?*). **VM B** totiž chápeme ako model vyjadrujúci priame označenie podzemného objektu. V skúmanom súbore sa vyskytuje iba jeden model – **VM B**, štruktúrne reprezentovaný **ŠM S**: *Zombor* (z maď. *zsomboly* „šachtová, zvislá jaskyňa“), *Studňa* (Tis.) a *Pec* (apel. *pec* „erozívny závrť vo vápencovom podloží“).

17 Porovnaj Sičáková, 2011, s. 27 – 31.

2.4. Záver

Na pozadí zvolených metodologických východísk, predstavených v podkapitole 2.2., majú v skúmanom súbore dominantné postavenie základné vzťahové modely **VM C** a **VM A**. Súbor neštandardizovaných speleoným Slovenského rudohoria teda charakterizujú motivačné príznaky odkazujúce na vlastnosti podzemných objektov a následne na ich polohu a lokalizáciu v teréne (čo vyplýva z ich geomorfologického charakteru). Výrazne nižšie frekvenčné zastúpenie majú motivačné príznaky vyjadrujúce posesivitu a iný vzťah k osobe, ale predovšetkým bezprostredné vyjadrenie druhu objektu, ktorý má vo viacčlenných názvoch z hľadiska motivácie sekundárne postavenie, a to v prospech určujúceho člena ako nositeľa diferenčných príznakov. V základnom vzťahovom modeli **C** zohráva z kvantitatívneho hľadiska významnú pozíciu dvojčlenný **VM C1+B**, vyjadrujúci charakter objektu a formálne sa realizujúci predovšetkým ako **ŠM ADd+S** typu *Rúrovitá jaskyňa*, a **VM C2+B**, motivačne vyjadrujúci dej, činnosť či okolnosť, so základným **ŠM ADd+S** typu *Nedelná priepasť*. V rámci základného vzťahového modelu **A** stojí v popredí model **VM A** s najčastejším **ŠM S** typu *Pletenica*, spojený predovšetkým s procesom transonymizácie, ďalej **VM A+B** s vyjadrením lokalizácie v základnom člene a formálne prezentovaný **ŠM ADd+S** typu *Jelšavská jaskyňa* a **VM B+(A+A)**, v ktorom základný člen naznačuje polohu podzemného objektu voči inému (relačnému) objektu pomenovanému propriom, jazykovo stvárnenú predložkovým spojením so **ŠM S+(P+S)** typu *Jaskyňa pod Hrádkom*. Dvojčlenný **ŠM ADd+S** je z formálneho hľadiska najfrekventovanejším štruktúrnym modelom v opisovanej speleonymii. Vo vybraných prípadoch komplikuje výber pomenovacích motívov aktuálne (z hľadiska štandardizácie nesystémové) jazykové stvárnenie neštandardizovaných speleoným s charakterom pracovných označení lokality.

Pri komparácii modelovej analýzy súboru z celej geomorfologickej oblasti Slovenského rudohoria s modelovou analýzou speleoným Slovenského krasu (Rožai, v tlači), tvoriaceho integrálnu súčasť daného

horského územia, pozorujeme výraznú zhodu z hľadiska frekvenčného poradia jednotlivých základných vzťahových modelov (**VM C**, **VM A**, **VM D**, **VM B**). Drobné odlišnosti nastali iba v prípade poradia najfrekventovanejších modelov v rámci základného vzťahového modelu **A** (v Slovenskom krase bolo poradie nasledovné: **VM A+**B****, **VM A** a **VM **B**+(A+**A**)**) a základného vzťahového modelu **C** (v Slovenskom krase je na tretej pozícii **VM C+**A****, v celom Slovenskom rudohorí **VM C**). Aj z formálneho hľadiska dominuje v oboch súboroch rovnaký štruktúrny model: **ADd+S** (typu *Stredová priepasť*). Významná zhoda v porovnávaných súboroch naznačuje prítomnosť rovnakých tendencií pri pomenúvaní podzemných priestorov, pričom ich nadregionálnu platnosť pre celé slovenské (resp. aj širšie západoslovanské) územie by bolo možné potvrdiť prostredníctvom výsledkov modelovej analýzy speleoným z iných krasových oblastí Slovenska (resp. aj susedného Česka či Poľska). Potvrdenie týchto tendencií by viedlo k vymedzeniu charakteristických modelových črt speleonymie v komparácii s inými kategóriami toponým (hydronymami, ojkonymami a i.).

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

BÁBA, B. – NEMES, M. 2014. *Magyar földrajzi köznevek tára* [online]. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 2014. 338 s. ISBN 978-963-318-440-0. Dostupné na: <<http://mek.oszk.hu/13100/13110/13110.pdf>> [cit. 19. 07. 2020].

BARTMIŃSKI, J. 2007a. *Językowe podstawy obrazu świata*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2007. 328 s. ISBN 978-83-227-2685-3.

BARTMIŃSKI, J. 2007b. Čím se zabývá etnolínvístika? In: *Slovo a smysl*, 2007, roč. 4, č. 8, s. 299 – 309. ISSN 1214-7915. Dostupné na: <<http://slovoasmysl.ff.cuni.cz/node/259>>.

BARTMIŃSKI, J. 2016. *Jazyk v kontextu kultury*. Editorka: I. Vaňková. Praha: Univerzita Karlova, 2016. s. 14 – 38. ISBN 978-80-246-2883-7.

BAUKO, J. 2006. Mikrooronymy v Súľovských skalách. In: M. Šimková – K. Gajdošová (eds.): *Varia XIII. Zborník materiálov z XIII. kolokvia mladých jazykovedcov (Modra-Piesok 3.-5. 12. 2003)*, Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť pri SAV – Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, 2006, s. 26 – 33. ISBN 80-89037-04-6.

BAUKO, J. 2007. Motivácia vzniku názvov horolezeckých ciest. In: M. Považaj – P. Žigo (eds.): *Súradnice súčasnej onomastiky. Zborník materiálov zo 16. slovenskej onomastickej konferencie*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, 2007, s. 190 – 203. ISBN 978-80-224-0971-1.

BAUKO, J. 2008. Transonymizácia v názvoch horolezeckých ciest. In: *Acta onomastica*, IL, 2008, Praha, s. 42 – 49. ISSN 1211-4413.

BAUKO, J. 2009. Paralely medzi názvami skál a horolezeckých ciest. In: M. Ološtiak – M. Ivanová – L. Gianitsová-Ološtiaková (eds.): *Varia XVIII. Zborník plných príspevkov z XVIII. kolokvia mladých*

jazykovedcov (Prešov – Kokošovce-Sigord 3.-5. 12. 2008). Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2009, s. 9 – 14. ISBN 978-80-555-0083-6.

BECKER, U. 2007. *Slovník symbolů*. Praha: Portál, 2007. 352 s. ISBN 978-80-7367-284-3.

BELLA, P. – HLAVÁČOVÁ, I. – HOLÚBEK, P. 2007. *Zoznam jaskýň Slovenskej republiky (stav k 30. 6. 2007)*. Liptovský Mikuláš: Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva 2007. ISBN 978-80-88924-63-0. Aktualizované verzie (2013, 2017) sú dostupné na: <www.smo-paj.sk/sk/zoznam> [cit. 20. 4. 2016], <<http://www.smopaj.sk/sk/zoznam-jaskyn>> [cit. 17. 11. 2020].

BLANÁR, V. – MATEJČÍK, J. 1978. *Živé mená na strednom Slovensku. I. 1. Designácia osobného mena*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1978. 416 s.

BLANÁR, V. – MATEJČÍK, J. 1983. *Živé mená na strednom Slovensku. I. 2. Distribúcia obsahových modelov*. Martin: Osveta, 1983. 647 s.

BLANÁR, V. 1996. *Teória vlastného mena*. Bratislava: Veda, 1996. 251 s. ISBN 80-224-0490-X.

BLANÁR, V. 2006. Súvzťažnosť obsahovej a formálnej stránky onymického znaku. In: *Jazykovedný časopis*, 2006, roč. 57, č. 2, s. 89 – 100. ISSN 0021-5597.

BLANÁR, V. 2008. *Vlastné meno vo svetle teoretickej onomastiky*. Bratislava: SJS pri SAV – Jazykovedný ústav L. Štúra SAV, 2008. 77 s. ISBN 80-967574-9-0.

Databáza geografických názvov Slovenskej republiky [CD-ROM verzia]. Bratislava: Úrad geodézie, kartografie a katastra SR.

DOLGANOVA, A. Ju. 2006. Processy transonimizacii v ergonimii (na materijale nazvanij magazinov Iževska). In: *Vestnik Udmurtskogo universiteta, Filologičeskie nauki*, 2, s. 25 – 30. ISSN 1994-9197.

DROPPA, A. 1961. *Domica – Baradla : jaskyne predhistorického človeka*. Bratislava: Šport, vydavateľstvo SV ČSTV, 1961. 150 s.

DROSDOWSKI, G. et al. 1996. *Duden Deutsches Universalwörterbuch*. Mannheim: Dudenverlag, 1996. 1816 s. ISBN 3-411-05503-0.

DVOŘÁK, P. 2002. *Stopy dávnej minulosti 1. Slovensko v praveku*. Budmerice: Vydavateľstvo Rak Budmerice, 2002. 335 s. ISBN 80-85501-22-8.

FERENČÍKOVÁ, A. – RIPKA, I. et al. 2006. *Slovník slovenských nářečí. L – P (povzchádzať)*. Bratislava: Veda, 2006. 1066 s. ISBN 80-244-0900-6.

GÁLISOVÁ, A. 2020. Obraz čerta v slovenskej frazeológii – rozostrené hranice medzi mytológiou, kresťanstvom a populárnou kultúrou. In: J. Pekarovičová – M. Vojtek (eds.): *Studia Academica Slovaca 49. Prednášky 56. letnej školy slovenského jazyka a kultúry*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2020, s. 51 – 66. ISBN 978-80-223-4972-2.

GARANČOVSKÁ, L. 2010. Transonymizácia chrématoným. In: K. Krnová (ed.): *Acta Facultatis Humanisticae Universitatis Matthiae Belii Neosoliensis. Humanitné vedy – lingvistika*. Banská Bystrica: Fakulta humanitných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2010, s. 208 – 214. ISBN 978-80-557-0038-0.

Geografické názvy okresov Košice-mesto a Košice-vidiek. 1990. Zomp. red. D. Jursová. Bratislava: Slovenský úrad geodézie a kartografie, 1990. 134 s. ISBN 80-85164-99-X.

Geografické názvy okresu Rožňava. 1990. Zomp. red. D. Jursová. Bratislava: Slovenský úrad geodézie a kartografie, 1990. 110 s. ISBN 80-7103-010-4.

GONDEKOVÁ, V. 2021. Synchronne modely a modelovanie vlastných mien čaju, kávy a cukroviniek. In: *Nová filologická revue*, 2021, roč. 12, č. 1, s. 208 – 222. ISSN 1338-0583.

GOÓTŠOVÁ, A. – CHOMOVÁ, A. – KRŠKO, J. 2014. *Hydronymia*

slovenskej časti povodia Hornádu. Banská Bystrica: Belianum, 2014. 550 s. ISBN 978-80-557-0785-3.

HANUDELOVÁ, Z. 1993. Územné členenie ukrajinských nárečí východného Slovenska. In: *Slavica Slovaca*, 1993, roč. 28, č. 1 – 2, s. 178 – 184. ISSN 0037-6787.

HARVALÍK, M. 1995. Braun a Brown kontra hnědý. In: *Čeština doma a ve světě* 3, 1995, s. 76 – 78. ISSN 1210-9339.

HORŇANSKÝ, I. 2009. Jedna poznámka ku kategórii gramatického rodu toponým pri štandardizácii slovenských geografických názvov. In: *Kultúra slova*, 2009, roč. 43, č. 6, s. 337 – 341. ISSN 0023-5202.

CHOMOVÁ, A. 2011. *Synchrónno-diachrónne parametre posesívnosti v slovenčine*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Fakulta humanitných vied, 2011. 278 s. ISBN 978-80-557-0267-4.

CHOMOVÁ, A. 2020. Synchrónne modely a modelovanie poisťných a bankových produktov. In: *Nová filologická revue*, 2020, roč. 11, č. 2, s. 139 – 155. ISSN 1338-0583.

IMRICHOVÁ, M. 2015. Transonymizácia ako lexikálny jav. In: K. Balíková – G. Múcsková – L. Králik (eds.): *Jazykovedné štúdie XXXII. Prirodzený vývin jazyka a jazykové kontakty*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, s. 275 – 282. ISBN 978-80-224-1494-4.

Inštrukcia na štandardizáciu geografického názvoslovia [online]. Bratislava: Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, 1996. 37 s. Dostupné na: <<http://www.skgeodesy.sk/files/slovensky/ugkk/geodezia-kartografia/archiv/I-AGN.pdf>> [cit. 17. 10. 2021].

KÁMEN, S. 1965 – 1966. Kras v okolí Drienčan. In: *Slovenský kras*, VI, 1965 – 1966, s. 7 – 16.

KARČOVÁ, A. 2014. Jazykový obraz sveta – fenomén videnia a zraku a ich axiologický rozmer. In: S. Ondrejovič — L. Satinská — J. Vráblová (eds.): *Štefan Peciar a moderná lexikografia. Zborník k 100. výročiu*

narodenia Štefana Peciara. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 2014, s. 224 – 248. ISBN 978-80-224-1416-6.

KARPENKO, Ju. O. 1990. Onimizacija i tranسونimizacija jak slovotvirnyj akt. In: V. M. Rusanivskij (ed.): *Šosta respublikanska onomastyčna konferencija: tezy dopovidej i povidomleň (1.)* [online]. Odesa: ODU, 1990, s. 35 – 37. Dostupné na: <<http://karpenko.in.ua/wp-content/uploads/2012/12/onimizac.pdf>> [cit. 03. 04. 2018].

Kartotéka terénnych názvov Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV

KOLAČNÁ, Z. – PADÚCH, F. 2015. Zhodnotenie režimu prameňa Periodická vyvieračka v Tisovci [online]. In: *Manažment povodí a povodňových rizík 2015 a Hydrologické dni 2015*, 6. – 8. október 2015 Bratislava (posterová sekcia). 5 s. Dostupné na: <<https://www.shmu.sk/sk/?page=2125>> [cit. 27. 10. 2021].

KOLENČÍKOVÁ, N. 2021. Synchronne modely a modelovanie názvov vodiek. In: *Nová filologická revue*, 2021, roč. 12, č. 1, s. 195 – 207. ISSN 1338-0583.

KOLÁRIKOVÁ, Z. – MAJTÁN, M. 1979. *Zoznam jaskýň a priepastí na Slovensku*. Bratislava: Slovenský úrad geodézie a kartografie, 1979. 50 s.

KRÁLIK, L. 2015. *Stručný etymologický slovník slovenčiny*. Bratislava: VEDA, 2015. 704 s. ISBN 978-80-224-1493-7.

KROŠLÁKOVÁ, E. 1998. Slová remeta, remata v slovenskej toponymii. In: M. Majtán – P. Žigo (eds.): *XIII. slovenská onomastická konferencia, Modra-Piesok, 2.-4. októbra 1997. Zborník materiálov*. Bratislava: FF UK a Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, 1998, s. 91 – 97. ISBN 80-85586-11-8.

KRŠKO, J. – LAZAROVÁ, S. 2017. Onymické procesy tvorenia skalolezeckých ciest. In: *Onomastica*, LXI/1, 2017, Kraków: Polska akademia nauk, s. 201 – 210. ISSN 0078-4648.

KRŠKO, J. 2001. *Terénne názvy z Muránskej doliny*. Banská Bystrica: Fakulta humanitných vied UMB Banská Bystrica, 2001. 232 s. ISBN 978-80-8055-577-1.

KRŠKO, J. 2006a. Antroponymá ako motivanty terénnych názvov a hydroným. In: *Acta onomastica XLVII. Věnováno k 70. narozeninám PhDr. Miroslavy Knappové, CSc.*, 2006, s. 326 – 336. ISSN 1211-4413.

KRŠKO, J. 2006b. Vyjadrenie kvalitatívno-kvantitatívnych vzťahov v toponymii pomocou expresivity a metafory. In: *Slavica Slovaca*, 2006, roč. 46, č. 1, s. 61 – 68. ISSN 0037-6787.

KRŠKO, J. 2009. Vzťahové modely slovenských hydroným. In: O. Wolińska (ed.): *Języki zachodniosłowiańskie w XXI wieku. Tom 3. Współczesne języki słowiańskie*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2009, s. 99 – 108. ISSN 0208-6336.

KRŠKO, J. 2014. *Úvod do toponomastiky*. Banská Bystrica: Belianum, 2014. 176 s. ISBN 978-80-557-0729-7.

KRŠKO, J. 2016. *Všeobecnolingvistické aspekty onymie. (Z problematiky onymického komunikačného registra)*. Banská Bystrica: Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici – Belianum, Filozofická fakulta, 2016. 146 s. ISBN 978-80-557-1123-2.

KRŠKO, J. 2017. Motivačné činitele skalolezeckých ciest na Slovensku. In: *Acta onomastica*, LVIII, 2017, Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR v. v. i., s. 75 – 91. ISSN 1211-4413.

LAKOFF, G. – JOHNSON, M. 2002. *Metafory, kterými žijeme*. Praha: Host, 2002. 282 s. ISBN 80-7294-071-6.

LALKOVIČ, M. 2006. Formovanie speleológie na Slovensku po roku 1918. In: Pavel Bella (ed.): *Výskum, využívanie a ochrana jaskýň 5 : zborník referátov z 5. vedeckej konferencie*. Liptovský Mikuláš: Správa slovenských jaskýň, 2006, s. 241 – 247. ISBN 80-8064-263-X.

LAZAROVÁ, S. 2015. *Názvy skalolezeckých ciest ako súčasti kultúrno-sociálneho prostredia*. (Rukopis diplomovej práce.) Banská Bystrica: Filozofická fakulta UMB, 2015, 110 s.

LUPTÁKOVÁ, L. 2012a. Fenomén hnedý v slovenskej anojkonymii. In: M. Ološtiak (ed.): *Jednotlivé a všeobecné v onomastike. 18. slovenská onomastická konferencia (Prešov 12. – 14. septembra 2011)*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2012, s. 168 – 172. ISBN 978-80-555-0594-7.

LUPTÁKOVÁ, L. 2012b. Farba ako motivant v toponymii. In: G. Múcsková (ed.): *Varia XX : zborník príspevkov z XX. kolokvia mladých jazykovedcov (Časť - Papiernička, 24.-26. 11. 2010)*. Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť pri Jazykovednom ústave Ľudovíta Štúra SAV, 2012. s. 400 – 404. ISBN 978-80-970561-3-1.

LUPTÁKOVÁ, L. 2013. *Uplatnenie farieb ako motivantov v slovenskej toponymii*. (Rukopis dizertačnej práce.) Banská Bystrica: Fakulta humanitných vied UMB, 2013, 105 s. + 48 s. príloh.

MAJTÁN, M. 1973. Štruktúrne typy slovenských chotárnych názvov. In: J. Ružička (ed.): *IV. slovenská onomastická konferencia*. Bratislava 9. – 10. novembra 1971. Zborník materiálov. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1973, s. 147 – 160.

MAJTÁN, M. 1979. Onomastické termíny podľa objektov pomenovaných vlastnými menami. In: *Kultúra slova*, 13, 1979, č. 5, s. 153 – 159. ISSN 0023-5202.

MAJTÁN, M. et al. 1992. *Historický slovník slovenského jazyka II. K – N*. Bratislava: Veda, 1992. 616 s. ISBN 80-224-0385-7.

MAJTÁN, M. 1996. *Z lexiky slovenskej toponymie*. Bratislava: VEDA, 1996. 191 s. ISBN 80-224-0480-2.

MALENÍNSKÁ, J. 1997. K metaforickým prenosům v toponymii (Opyš a apelativa souznačná). In: *Acta onomastica*, roč. XXXVIII. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, 1997, s. 28 – 31. ISSN 1211-4413.

MALENÍNSKÁ, J. 1999. Úvaha o apelativu „sekerá“ jako prostředku a výsledku mytební činnosti. In: *Acta onomastica*, roč. XL. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, 1999, s. 130 – 133. ISSN 1211-4413.

MALENÍNSKÁ, J. 2001. K úvahám o metaforických přenosech v toponymii – anatomické topolexémy *líce, *čelist, *kostrč, *řitka? In: *Acta onomastica*, roč. XLI – XLII. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, 2001, s. 105 – 109. ISSN 1211-4413.

MÁTÉ, T. 2006. Koniarska planina (konečne) odkrýva svoje tajomstvo [online]. In: *Slovenská speleologická spoločnosť, Speleoklub Drienka Košice*. 2000 – 2013. 21. 02. 2006. Dostupné na: <<http://www.drienka.netkosice.sk/view.php?cislocclanku=2006022113>> [cit. 04. 08. 2021].

MATÚŠOVÁ, J. – ŠVEHLOVÁ, I. 2018. *Historie názvoslovných komisí. 100 let zpracování geografických jmen na území dnešní České republiky*. Praha: Český úřad zeměměřický a katastrální, 2018. 72 s. ISBN 978-80-88197-06-5.

MAZÚR, E. – LUKNIŠ, M. 1978. Regionálne geomorfologické členenie Slovenskej socialistickej republiky. In: *Geografický časopis*, 1978, roč. 30, č. 2. s. 101 – 125.

Názvy jaskýň a priepastí [online]. Bratislava: Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky. Aktualizované 10. 9. 2020. Dostupné na: <<http://www.skgeodesy.sk/files/slovensky/ugkk/geodezia-kartografia/standardizacia-geografickeho-nazvoslovia/nazvy-chranenych-uzemi/jaskyne-priepasti-zoznam.pdf>> [cit. 17. 10. 2021].

NEBESKÁ, I. – KARLÍK, P. 2017. Kognitivní lingvistika. In: P. Karlík – M. Nekula – J. Pleskalová (eds.): *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. Dostupné online: <https://www.czechency.org/slovník/KOGNITIVNÍ_LINGVISTIKA> [cit. 01. 10. 2021].

NYERGES, A. *A zsombolyok megismerése* [online]. Dostupné na: <www.fsz.bme.hu/mtsz/barlang/4tinfo/mo/alsh/tortenet.htm> [cit. 02. 02. 2015].

ODALOŠ, P. 2015. Modelovanie a modely chrématoným. In: I. Valentová (ed.): *19. slovenská onomastická konferencia. Bratislava 28. – 30. apríla 2014. Zborník referátov*. Bratislava: Veda, 2015, s. 464 – 472. ISBN 978-80-224-1426-5.

ODALOŠ, P. 2016. Literárónymá v Pišťankových Rivers of Babylon. In: *Acta onomastica*, LVI, 2016, s. 166 – 181. ISSN 1211-4413.

ODALOŠ, P. – VALLOVÁ, E. 2020. Sústava slovanskej onomastickej terminológie (vznik, existencia, neuralgické miesta, aktualizácia). In: *Folia Onomastica Croatica*, 2020, roč. 29, č. 1, s. 169 – 202. ISSN 1330-0695.

ODALOŠ, P. 2021. Modelovanie a modely chrématoným. Chrématonýmá abstraktných ľudských výtvorov (chrononymum, faleronymum, akcionymum, dokumentonymum). In: J. Kulwicka-Kamińska – A. Moroz (eds.): *Synchronia i diachronia – zbliżenia i dialogi. Tradycja i nowoczesność w badaniach języków słowiańskich*. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2021, s. 313 – 332. ISBN 978-83-231-4518-9.

OLOŠTIAK, M. 2009. O prezývkach železničných rušňov. In: M. Ološtiak – M. Ivanová – L. Gianitsová-Ološtiaková (eds.): *VARIA XVIII. Zborník plných príspevkov z XVIII. kolokvia mladých jazykovedcov (Prešov – Kokošovce-Sigord 3. – 5. 12. 2008)*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2009, s. 498 – 517. ISBN 978-80-555-0083-6.

OLOŠTIAK, M. 2010. O spôsoboch tvorenia vlastných mien. In: *Slovenská reč*, 2010, roč. 75, č. 4 – 5, s. 209 – 224. ISSN 0037-6981.

ORLOVSKÝ, J. 1982. *Gemerský nářečový slovník*. Martin: Osveta, 1982. 424 s.

OTIN, Je. S. 1997. *Izbrannyje raboty*. Doneck: “Doneččina”, 1997. 470 s.

OTIN, Je. S. 2003. Konnotativnyje onimy i ich proizvodnyje v istoriko-etimologičeskom slovare russkogo jazyka. In: *Voprosy jazykoznanija*, 2003, č. 2, s. 55 – 72. ISSN 0373-658X.

PANOŠ, V. 2001. *Karsologická a speleologická terminologie*. Žilina: Knižné centrum, 2001. 352 s. ISBN 80-8064-115-3.

PECIAR, Š. et al. 1959. *Slovník slovenského jazyka. I. A – K*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1959. 815 s.

PLESKALOVÁ, J. 1992. *Tvoření pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku*. Jinočany: Nakladatelství a vydavatelství H&H, 1992. 152 s.

PODOLSKAJA, N. V. 1978. *Slovar russoj onomastičeskoj terminologii*. Moskva: Nauka, 1978. 199 s.

PODOLSKAJA, N. V. 1990. Problemy onomastičeskogo slovoobrazovanija (K postanovke voprosa). In: *Voprosy jazykoznanija*, 1990, č. 3, s. 40 – 53.

POSPELOV, Je. M. 1988. *Turistu o geografičeskich nazvanijach* [online]. Moskva: Profizdat, 1988. Dostupné na: <<https://avidreaders.ru/read-book/turistu-o-geograficheskikh-nazvaniyah.html>> [cit. 01. 08. 2021].

POVAŽAJ, M. 2007. Názvy jaskýň a priepastí na Slovensku. In: M. Považaj – P. Žigo (eds.): *Súradnice súčasnej onomastiky. Zborník materiálov zo 16. slovenskej onomastickej konferencie*. Bratislava: Veda, 2007, s. 165 – 168. ISBN 978-80-224-0971-1.

PYLYPIUK, A. V. 2016. Pidchody do systematyzaciji ta inventaryzaciji speleonimiv systemy pečér „Atlantyda-Kyjanka“. In: *Naukovi zapysky Vinnyckoho deržavnoho pedahohičnoho universytetu imeni Mychajla Kociubynskoho. Serija: Geografija*, 28, 2016, č. 3 – 4, s. 103 – 112. ISSN 2312-2110.

ROZLOŽNÍK, M. – STANKOVIČ, J. 2005. Jaskyne Slovenského krasu ako svetové prírodné dedičstvo. In: J. Stankovič – V. Cílek (eds.): *Krásnohorská jaskyňa Buzgó*. Rožňava: Regionálna rozvojová agentúra, 2005, s. 8 – 15. ISBN 80-89086-02-0.

ROŽAI, G. 2015. Lexikálno-sémantické aspekty speleoným v Slovenskom krase. In: S. Mizerová – L. Plesník (eds.): *SLAVICA IUVENUM, XVI. mezinárodní setkání mladých slavistů Ostravská*

univerzita v Ostravě. Ostrava: Filozofická fakulta, 2015, s. 57 – 69. ISBN 978-80-7464-784-0.

ROŽAI, G. 2018a. Názvy jaskýň a priepastí Slovenského krasu z hľadiska medzipropriálnych vzťahov. In: *Acta onomastica*, 2018, roč. LIX, s. 184 – 196. ISSN 1211-4413.

ROŽAI, G. 2018b. Pamäť a regionálna toponymia (1. časť). In: *Slovenská reč*, 2018, roč. 83, č. 1, s. 47 – 57. ISSN 0037-6981.

ROŽAI, G. 2018c. Pamäť a regionálna toponymia (2. časť). In: *Slovenská reč*, 2018, roč. 83, č. 2, s. 160 – 173. ISSN 0037-6981.

ROŽAI, G. 2018d. *Toponymia severnej časti Slanskej doliny (zdroj poznávania kultúrno-hospodárskych, etnických a jazykových osobitostí regionálneho vývinu)*. Banská Bystrica: Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela. Edícia: Filozofická fakulta, 2018. 158 s. ISBN 978-80-557-1465-3.

ROŽAI, G. 2021. Synchronne modely a modelovanie vlastných mien nealkoholických nápojov. In: *Nová filologická revue*, 2021, roč. 12, č. 1, s. 166 – 179. ISSN 1338-0583.

ROŽAI, G. (v tlači). Modelová analýza speleoným z oblasti Slovenského krasu. In: *Zborník materiálov z 21. slovenskej onomastickej konferencie*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre. 13 s. (v tlači).

RUTKOWSKI, M. 1996. Nazwy dróg wspinaczkowych jako kategoria onomastyczna. In: *Onomastica*, XLI, 1996, s. 41 – 50. ISSN 0078-4648.

RUTKOWSKI, M. 2001. *Mikrotoponimia przestrzeni wspinaczkowej: studium socjoonomastyczne*. Olsztyn: Wydaw. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, 2001. 169 s. ISBN 978-83-7299-079-2.

SAICOVÁ ŘÍMALOVÁ, L. 2004. *Čítanka textů z kognitivní lingvistiky I*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2004. 119 s. ISBN 80-7308-072-9.

SAICOVÁ ŘÍMALOVÁ, L. 2007. *Čítanka textů z kognitivní lingvistiky II*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2007. 103 s. ISBN 978-80-7308-212-3.

SAICOVÁ ŘÍMALOVÁ, L. 2010. *Vybraná slovesa pohybu v češtině. Studie z kognitivní lingvistiky*. Praha: Karolinum, 2010. 124 s. ISBN 978-80-246-1813-5.

SCHWARZ, E. 1934. Jazyk německý na území ČSR. In: O. Hujer et al.: *Československá vlastivěda. Díl III, Jazyk*. Praha: Sfinx, Bohumil Janda, 1934, s. 524 – 597.

SÍČÁKOVÁ, L. 1996. *Hydronymia slovenskej časti povodia Slanej*. Prešov: Pedagogická fakulta v Prešove UPJŠ v Košiciach, 1996. 108 s. ISBN 80-88697-24-7.

SÍČÁKOVÁ, L. 2007. Pomenovacie modely hydroným z povodia Slanej. In: M. Považaj – P. Žigo (eds.): *Súradnice súčasnej onomastiky. Zborník materiálov zo 16. slovenskej onomastickej konferencie*. Bratislava: Veda – Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, 2007, s. 210 – 226. ISBN 978-80-224-0971-1.

SÍČÁKOVÁ, L. 2011. *Propriá v jazykových a mimojazykových súvislostiach (na materiáli hydroným z povodia Slanej)*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2011. 150 s. ISBN 978-80-555-0400-1.

SKUTIL, J. 1962. Jména jeskyň. I. In: *Zpravodaj Místopisné komise ČSAV*, 1962, roč. 3, č. 1, s. 3 – 14.

SUPERANSKAJA, A. V. et al. 2007. *Teorija i metodika onomastičeskich issledovanij*. Moskva: Izdatel'stvo LKI, 2007. 258 s. ISBN 978-5-382-00204-0.

SVOBODA, J. et al. 1973. Základní soustava a terminologie slovanské onomastiky. In: *Zpravodaj Místopisné komise ČSAV*, 1973, roč. 14, č. 1, 280 s.

ŠMILAUER, V. 1963. *Úvod do toponomastiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1963. 220 s.

- ŠRÁMEK, R. 1972. Toponymické modely a toponymický systém. In: *Slovo a slovesnost*, 1972, roč. 33, s. 304 – 318.
- ŠRÁMEK, R. 1976. Slovotvorný model v české toponymii. In: *Slovo a slovesnost*, 1976, roč. 37, s. 112 – 120.
- ŠRÁMEK, R. 1999. *Úvod do obecné onomastiky*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. 191 s. ISBN 80-210-2027-X.
- ŠRÁMEK, R. 2003 – 2004. Transonymizace v propriální nominaci. In: *Folia Onomastica Croatica*, 2003 – 2004, 12 – 13, s. 499 – 508. ISSN 1330-0695.
- ŠTĚPÁN, P. 2004. *Označení barev a jejich užití v toponymii Čech*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2004. 158 s. ISBN 80-7308-067-2.
- TÓBIK, Š. 2018. *Gemerské nárečia I. Časť prvá. Úvod – členenie – charakteristika*. Ed. J. Dudášová-Kriššáková. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity v Prešove, 2018. 176 s. ISBN 978-80-555-1993-7.
- TOLSTOJ, N. I. 2016. *Magie slova. Moskevská etnolingvistická škola*. Praha: Karolinum, 2016. 89 s. ISBN 978-80-246-2880-6.
- TRUBAČEV, O. N. et al. 1987. *Etimologičeskij slovar slavjanskich jazykov (praslavjanskij leksičeskij fond)*. V. 14: (*labati – *lěteplъjъ). Moskva: Nauka, 1987. 272 s.
- TUŠKOVÁ, J. M. 2012. Transonymizace oikonym a její projevy v morfologické rovině. In: *Acta onomastica*, LIII, 2012, s. 323 – 333. ISSN 1211-4413.
- Úrad geodézie, kartografie a katastra SR. 2017. Štandardizácia geografického názvoslovia. Názvy chránených území. Názvy jaskýň a priepastí [online]. Dostupné na: <<http://www.skgeodesy.sk/sk/ugkk/geodezia-kartografia/standardizacia-geografickeho-nazvoslovia/nazvy-chranenych-uzemi/>> [cit. 20. 04. 2018].

VALENTOVÁ, I. 2012. Transonymizácia – jeden zo spôsobov rozširovania propriálnej lexiky. In: *Slovenská reč*, 2012, roč. 77, č. 5 – 6, s. 319 – 330. ISSN 0037-6981.

VALENTOVÁ, I. 2015. Úlohy súčasnej slovenskej onomastiky. In: I. Sarnowska-Gieffing – M. Balowski – M. Graf (eds.): *Funkcje nazw własnych w kulturze i komunikacji*. Poznań: Instytut Naukowo-Wydawniczy „Maiuscula“, 2015, s. 713 – 725. ISBN 978-83-943050-3-1.

VAŇKO, J. 2014. Antropocentrizmus v jazyku a v jazykovede. In: *Obraz človeka v jazyku*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 2014, s. 10 – 20. ISBN 978-80-558-0560-3.

VAŇKOVÁ, I. 1999. Člověk a jazykový obraz (přirozeného) světa. In: *Slovo a slovesnost*, 1999, roč. 60, č. 4, s. 283 – 292. ISSN 0037-7031.

VAŇKOVÁ, I. 2002. Lingvistika mysli a těla. In: *VESMÍR*, roč. 81, listopad 2002, s. 627 – 629. ISSN 0042-4544.

VAŇKOVÁ, I. et al. 2005. *Co na srdci, to na jazyku: kapitoly z kognitivní lingvistiky*. Praha: Karolinum, 2005. 344 s. ISBN 978-80-246-0919-5.

ZÁVODNÝ, A. 2010. Vzťahové a štruktúrne modely v hydronymii slovenských prítokov Moravy. In: J. Hladký (ed.): *Z hydronymie západného Slovenska. Zborník vedeckých štúdií*. Trnava: Pedagogická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2010, s. 83 – 90. ISBN 978-80-8082-392-4.

ZIMEK, R. 1960. K chápání posesivnosti. In: *Rusko-české studie*. Praha: SPN, 1960, s. 131 – 154. Podľa: Pleskalová, Jana: *Tvoření pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku*. Jinočany: Nakladatelství a vydavatelství H&H, 1992. 152 s.

Internetové odkazy, elektronická pošta

BALCIAR, I. <igor.balciar@sopsr.sk>. 11. 10. 2021. *Jaskyne – Slovenské rudohorie*. [E-mail adresátovi Gabrielovi Rožaiovi <gabriel.rozai@umb.sk>].

HUTKA, D. <hutkatisovec@gmail.com>. 17. 10. 2021. *Názvy jaskýň*. [E-mail adresátovi Gabrielovi Rožaiovi <gabriel.rozai@umb.sk>].

LEŠINSKÝ, G. <gabishark@gmail.com>. 29. 10. 2021. *Názvy jaskýň a priepastí Slovenského krasu*. [E-mail adresátovi Gabrielovi Rožaiovi <gabriel.rozai@umb.sk>].

Mapový klient ZBGIS (webová mapová aplikácia) [online]. Dostupné na: <<https://www.geoportal.sk/sk/geoportal.html>> [cit. 04. 04 2021].

StaréMapy.sk. Rožňava (1938) [online]. Dostupné na: <www.staremapy.sk> [cit. 12. 12. 2017].

PRÍLOHY

Príloha č. 1 Prehľad zvierat – motivantov slovenských speleoným

druh zvieratá	výskyt v speleonymii	druh zvieratá	výskyt v speleonymii
medveď	141	syseľ	2
(maco)	12	pavúk	16
líška	100	osa	5
vlk	30	čmeliak	3
jazvec	84	motýľ	9
(borsuk)	8	salamandra	15
netopier	100	mlok	3
mačka	21	žaba	3
kocúr	3	(ropucha)	1
rys	10	had	9
pes	9	slimák	6
diviak	8	pstruh	2
(sviňa)	1	sova	22
jeleň	18	výr	1
srna	13	jastrab	1
(srnec)	1	(krahulec)	7
muflón	9	orol	9
kamzík	11	havran	26
koza	14	krkavec	12
ovca	5	kavka	3
kôň	3	lastovička	4
kuna	6	holub	2
myš	4	hus	2
plch	5	kačka	14
svišť	13	slon	1

Príloha č. 2 Zoznam skúmaných speleoným z oblasti Slovenského rudohoria⁴⁰

geomorfologický celok/podcelok	katastrálne územie	primárny názov	sekundárny názov
Čierna hora. Bujanovské vrchy	Veľký Folkmar	Hoľa I	Hoľa veľká
Čierna hora. Bujanovské vrchy	Veľký Folkmar	Klenbová jaskyňa	Zikmundova deviatka, Zadná veľká jaskyňa
Čierna hora. Bujanovské vrchy	Veľký Folkmar	Márnica	Zikmundova päťka
Čierna hora. Bujanovské vrchy	Veľký Folkmar	Predná veľká jaskyňa	Zikmundova osmička
Čierna hora. Bujanovské vrchy	Veľký Folkmar	Zelená puklinová jaskyňa	
Čierna hora. Bujanovské vrchy	Veľký Folkmar	Zikmundova jednička	Líščia diera
Čierna hora. Hornádske predhorie	Kavečany	Kavečanská jaskyňa	Smetisko, Jaskyňa pri ceste
Čierna hora. Pokryvy	Kysak	Kysacká jaskyňa	Jaskyňa v lome
Čierna hora. Pokryvy	Ružín	Antonova jaskyňa	Malá ružínska jaskyňa
Čierna hora. Pokryvy	Ružín	Malá kvapľová jaskyňa	Pivnica
Čierna hora. Pokryvy	Ružín	Medvedia jaskyňa	
Čierna hora. Pokryvy	Ružín	Netopieria jaskyňa	Jaskyňa pod skalným stupňom
Čierna hora. Pokryvy	Ružín	Poludňajšia jaskyňa	SR-28

40 Zdroj: aktualizovaná verzia diela *Zoznam jaskýň Slovenskej republiky* (Bella – Hlaváčová – Holúbek, 2007) z roku 2013.

Čierna hora. Pokryvy	Ružín	Studená jaskyňa	SR-29
Čierna hora. Pokryvy	Ružín	Veľká ružínska jaskyňa	Rothova jaskyňa
Čierna hora. Pokryvy	Sokoľ	Hradná jaskyňa	Jaskyňa na Hrádku, Jaskyňa v údolí Uhrinče
Čierna hora. Pokryvy	Sokoľ	Krížová jaskyňa	Biela skala
Čierna hora. Pokryvy	Sokoľ	Previsová jaskyňa	Kozie rohy
Čierna hora. Pokryvy	Sokoľ	Veľká sokoľská jaskyňa	Jaskyňa v Bielej skale
Čierna hora. Sopotnické vrchy	Veľká Lodina	Humenecká jaskyňa	Priepastová jaskyňa v Humenci, J.vo Veľkej Lodine, SR-22
Dolný vrch	Hrhov	Veľkonočná jaskyňa	Džura
Dolný vrch	Hrhov	Dubová priepať	Tölgyesi zsomboj
Dolný vrch	Hrhov	Hlinoš	
Dolný vrch	Hrhov	Jastrabia priepať	Jestrábí, 8-as munkahely, Propast 8
Dolný vrch	Hrhov	Kostnica	Propast 13, Pracovisko
Dolný vrch	Hrhov	Mokrú priepať	Mészegető-zsomboly, Trojuholník
Dolný vrch	Hrhov	Natrhnutá	
Dolný vrch	Hrhov	Pňová	Pařezová propast
Dolný vrch	Hrhov	Priepať abstinentov	
Dolný vrch	Hrhov	Priepať geodetov	

Dolný vrch	Hrhov	Priepasť pri salaši 1	Kutas, Salaš 1, Sopp
Dolný vrch	Hrhov	Priepasť pri salaši 2	Salaš 2, Márnica, Sopp 2
Dolný vrch	Hrhov	Sesterská priepasť	Zuzana, Komínovitá priepasť
Dolný vrch	Hrhov	Sľnečná priepasť	
Dolný vrch	Hrhov	Prastarý výver	Zaslúžená jaskyňa
Dolný vrch	Hrhov	Bábková priepasť	Propast Týdlití
Dolný vrch	Hrušov	Psia priepasť	Plšia priepasť, Prepadlisko nad vyvieračkou II
Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Náhodná jaskyňa	Prepadlisko 108
Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Bodnárova priepasť	
Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Dvojité priepasť	Kettös-zsomboly, Propast 6
Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Fajka	Propast při ohybu lesní cesty, Pipa- zsomboly, Dýmka
Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Hraničná priepasť	Határmenti- zsomboly, Propast 28
Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Kamenistá priepasť	Fertés-zsomboly, Krápniková
Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Klenova priepasť	
Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Lácova priepasť	Diera
Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Malá sovia priepasť	Baglyas I-zsomboly, Soví I
Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Obrovská priepasť	Óriás-zsomboly, Obria, Štvorcová

Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Poludňajšia priepasť	
Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Drienkovská priepasť	Derenki-zsomboly, Sovia priepasť, Příklad, Barát
Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Priepasť pod koreňom	
Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Srncia priepasť	
Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Stredová priepasť	
Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Studňa	Kút-zsomboly
Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Susedná priepasť	
Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Sviatočná priepasť	Sváteční, Propast 33
Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Veľká sovia priepasť	Baglyas II-zsomboly, Sovi II
Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Zabudnutá priepasť	
Dolný vrch	Jablonov nad Turňou	Západná priepasť I	
Horný vrch	Bôrka	Jaskyňa pod Čertovou dierou	Malá Čertova diera
Horný vrch	Bôrka	Mačacia diera	
Horný vrch	Bôrka	Marciho diera	Marcilyuk
Horný vrch	Bôrka	Ladová jaskyňa pod Havraňou skalou	Snežná diera, Nagy holló-kői bg.
Horný vrch	Bôrka	Stará jaskyňa pri Kolovej veži	
Horný vrch	Bôrka	Terasová jaskyňa	

Horný vrch	Bôrka	Ucho	
Horný vrch	Bôrka	Čertova diera	Őrdög-lyuk
Horný vrch	Bôrka	Havrania priepasť	
Horný vrch	Bôrka	Okrajová priepasť	Karálykői-zsomboly
Horný vrch	Bôrka	Priepasť nad Bôrkou	Priepasť pod Bôrkou
Horný vrch	Bôrka	Snežná diera	Hólyuk, Diablova rokla
Horný vrch	Bôrka	Suchá diera	
Horný vrch	Bôrka	Zlomová priepasť	
Horný vrch	Drnava	Medvedia jaskyňa	Medve barlang
Horný vrch	Drnava	Malá veterná priepasť	Drnavská veterná diera
Horný vrch	Hrhov	Úkryt žien	Asszony-lyuk, Ženská jaskyňa
Horný vrch	Hrhov	Čertov dych	
Horný vrch	Hrhov	Veterná diera na Vlčom vrchu	Kis szély-lyuk
Horný vrch	Jablonov nad Turňou	Jaskyňa pod Hadovníkom	Jaskyňa č. 52, Jazvečia rúra
Horný vrch	Jablonov nad Turňou	Lipový most	
Horný vrch	Jablonov nad Turňou	Poodhalená priepasť	
Horný vrch	Jablonov nad Turňou	Gotická jaskyňa	Poľovnícka jaskyňa

Horný vrch	Jablonov nad Turňou	Lipovnícky Veľký Zombor	Hárskúti nagy-zsomboly, Jablonovská priepasť
Horný vrch	Kováčová	Býčia jaskyňa	Ponorová jaskyňa Mŕtvej studne
Horný vrch	Kováčová	Priepasť Lázkő	
Horný vrch	Kováčová	Veterná priepasť	Veľká veterná diera
Jasovská planina	Debraď	Vianočná jaskyňa	
Jasovská planina	Drienovec	Drienovská jaskyňa	Šomodská jaskyňa, Somogyi Pityko barlang
Jasovská planina	Drienovec	Jaskyňa v Drienovskom kameňolome	
Jasovská planina	Drienovec	Šmykňa	
Jasovská planina	Drienovec	Priepasť IP (Istý pich)	
Jasovská planina	Drienovec	Priepasť na Palante	
Jasovská planina	Hačava	Gordánova jaskyňa I	Diera pod baňami
Jasovská planina	Hačava	Jaskyňa vo Ferteši	
Jasovská planina	Háj	Gustova jaskyňa	Gustova vyvieračka II
Jasovská planina	Háj	Hmlistá jaskyňa	
Jasovská planina	Háj	Jaskyňa nad Hájom	Stupáková diera
Jasovská planina	Háj	Jazvečia diera	Borsukova jaskyňa
Jasovská planina	Háj	Kamenná tvár	

Jasovská planina	Háj	Keglevičova jaskyňa	Senilný výver
Jasovská planina	Háj	Larynx	
Jasovská planina	Háj	Skalistý potok	Bírešova-Bérc pataj
Jasovská planina	Háj	Slaninová jaskyňa	Pyrotechnická jaskyňa
Jasovská planina	Háj	Travertínová jaskyňa	Jaskyňa pod potokom, Morské oko
Jasovská planina	Háj	Anjelská priepať	
Jasovská planina	Háj	Fakír	
Jasovská planina	Háj	Kunia priepať	Dvojramená, Kétágú
Jasovská planina	Háj	Priepať nad Turňou	Turnianska priepať
Jasovská planina	Jasov	Gajdova štôlna	Teplica I
Jasovská planina	Jasov	Priepať pod Hajagošom	Teplica II
Jasovská planina	Medzev	Buková 30	Umrľcov dych
Jasovská planina	Turňa nad Bodvou	Trojramenná priepať	Háromágú-zsomboly
Jelšavský kras	Jelšava	Jelšavská jaskyňa	
Jelšavský kras	Jelšava	Veľká diera	Priepať za Straňou
Jelšavský kras	Jelšavská Teplica	Veľká mutónska jaskyňa	Jaskyňa v Muteni
Koniarska planina	Gemerská Hôrka	Päťročnica	

Koniarska planina	Gemerská Hôrka	Pivničná diera	Pince lyuk
Koniarska planina	Gemerská Hôrka	Ponorová jaskyňa	Kutyor, Ponor Skalického polja
Koniarska planina	Gemerská Hôrka	Výverová jaskyňa	Veczki-forrás, Pátróchnica
Koniarska planina	Hucín	Hucínska jaskyňa	Kameňolom
Koniarska planina	Jelšavská Teplica	Gemersko-teplická jaskyňa	Podhlavište
Koniarska planina	Jelšavská Teplica	Strieborná jama	
Koniarska planina	Plešivec	Ponorová jaskyňa	Ponorová jaskyňa na planine Koniar
Koniarska planina	Plešivec	Tunelová jaskyňa	Blatná jaskyňa
Koniarska planina	Plešivec	Februárová priepasť	Gregove prepadlisko, Februári zsemboly
Koniarska planina	Plešivec	Hradná priepasť	Vár-tető, Vár-lyuk, Priepasť na hradnom temene
Koniarska planina	Plešivec	Jubilejná priepasť	Jubileumi zsemboly, Jubilejná päťdesiatka
Koniarska planina	Plešivec	Orechová priepasť	Díós zsemboly
Koniarska planina	Rozložná	Priepasť pod Veterníkom	Veterník
Muránska planina	Heľpa	Sitárka dva	
Muránska planina	Heľpa	Sitárka jeden	
Muránska planina	Klenovec	Jaskyňa pod javorom	
Muránska planina	Klenovec	Jaskyňa za Bôrovou	

Muránska planina	Klenovec	Veľká Rangaska	
Muránska planina	Muráň	Bodolová	
Muránska planina	Muráň	Brestová jaskyňa	Hurbanovská jaskyňa
Muránska planina	Muráň	Dielik	Prandlovo
Muránska planina	Muráň	Dvorec Dudlavka	
Muránska planina	Muráň	Hanincova jaskyňa	Jaskyňa Dr. Haninca, Šance X
Muránska planina	Muráň	Husleho jaskyňa	Jaskyňa č.24, Jaskyňa v lome, Jaskyňa pri tuneli
Muránska planina	Muráň	Husleho 2	Paseky I
Muránska planina	Muráň	Chotárna	Jaskyňa vo Veľkej Stožke, Jaskyňa č.84
Muránska planina	Muráň	Chotárna 2	
Muránska planina	Muráň	Jaskyňa nad Okrúhlou 1	Nad Okrúhlou A
Muránska planina	Muráň	Jaskyňa nad Okrúhlou 2	Nad Okrúhlou B
Muránska planina	Muráň	Jaskyňa pod hradom	
Muránska planina	Muráň	Jaskyňa pod Kľakom	
Muránska planina	Muráň	Jaskyňa pri ľadovej jame	
Muránska planina	Muráň	Jaskyňa v Lopušnom	Jaskyňa č.102
Muránska planina	Muráň	Jelenia priepať	Na prechode, P12

Muránska planina	Muráň	Ladová jaskyňa	
Muránska planina	Muráň	Líščia jaskyňa	Muránska jaskyňa, Na Pajte, Na Osiskách
Muránska planina	Muráň	Macova jaskyňa	
Muránska planina	Muráň	Makova jaskyňa	
Muránska planina	Muráň	Malá Bodolová	Priepast č.15
Muránska planina	Muráň	Martincova I	Jaskyňa č. 25
Muránska planina	Muráň	Modrá jaskyňa	Na Mäsiarskej skale
Muránska planina	Muráň	Pavelkovo 1	Priepast Pavelkovo
Muránska planina	Muráň	Pavelkovo 3	
Muránska planina	Muráň	Pytliacka jaskyňa	Tesná skala VII, Šance VII
Muránska planina	Muráň	Studňa	Ladová jama na Muráni
Muránska planina	Muráň	Šarkanica	
Muránska planina	Muráň	Šingliarka	Ladová jama
Muránska planina	Muráň	Velebova jaskyňa	
Muránska planina	Muráň	Veľká lúka	
Muránska planina	Muráň	Veľká rúťivá jaskyňa	
Muránska planina	Muráň	Veľká Stožka	Zadné hory

Muránska planina	Muráň	Vlčia diera	Vlčia jama, č.54, Vlčia jaskyňa nad vyvieračkou
Muránska planina	Muráň	Voniaca 1	Šajba I, jaskyňa č.27
Muránska planina	Muráň	Voniaca 2	Jaskyňa č.28, Šajba II
Muránska planina	Muráň	Zadná Ľuturíková	
Muránska planina	Muránska Huta	Bobačka	
Muránska planina	Muránska Huta	Javoriny	Priepasť v gypse, Jánošíkova priepasť
Muránska planina	Rimavská Píla	Pílanská jaskyňa	Jaslište 4
Muránska planina	Šumiac	Biela jaskyňa	
Muránska planina	Šumiac	Hronský paleoponor	
Muránska planina	Šumiac	Jedličková jaskyňa	
Muránska planina	Šumiac	Kľukatá jaskyňa	Preliezačka
Muránska planina	Šumiac	Koreňovica	
Muránska planina	Šumiac	Krebdešinova jaskyňa	
Muránska planina	Šumiac	Ladzianskeho jaskyňa	Dlhý vrch, Jaskyňa v Roháčoch
Muránska planina	Šumiac	Matúšova jaskyňa	
Muránska planina	Šumiac	Medvedí tunel	
Muránska planina	Šumiac	Medvedia jaskyňa	

Muránska planina	Šumiac	Oči	
Muránska planina	Šumiac	Pieskovisko	
Muránska planina	Šumiac	Semafor	Jaskyňa pod Kraviarkou
Muránska planina	Šumiac	Sintrová jaskyňa	
Muránska planina	Šumiac	Slaniniarka	
Muránska planina	Šumiac	Starobylá jaskyňa	
Muránska planina	Šumiac	Stratený potok	Severná vyvieračka
Muránska planina	Šumiac	Široká jaskyňa	
Muránska planina	Šumiac	Vlnková jaskyňa	
Muránska planina	Šumiac	Závrť na Javorine	Hronská, Bombová
Muránska planina	Šumiac	Zlatnica	Partizánska jaskyňa
Muránska planina	Šumiac	Župkova jaskyňa II	Stračaník I, Východná, Výtoková
Muránska planina	Telgárt	Cucák	
Muránska planina	Telgárt	Dionýškova jaskyňa	Korytová jaskyňa
Muránska planina	Telgárt	Homola	Jaskyňa v Homoli
Muránska planina	Telgárt	Jaskyňa za Skalicou	
Muránska planina	Telgárt	Poľovnícka jaskyňa	

Muránska planina	Telgárt	Priepasť v Homoli	
Muránska planina	Telgárt	Prievanové blokovisko I	
Muránska planina	Telgárt	Tatričky	Jaskyňa v Tatričkách
Muránska planina	Telgárt	Župkova Magura	Župkova jaskyňa
Muránska planina	Tisovec	Borišove včely	P-14
Muránska planina	Tisovec	Daxner	Ponor u Daxnera
Muránska planina	Tisovec	Daxner 3	
Muránska planina	Tisovec	Dažďovnica I	Jaskyňa č.94
Muránska planina	Tisovec	Demänovka pod Studňou	Hradová 25
Muránska planina	Tisovec	Dvojvchodová jaskyňa v Hradovej	Hradová 23
Muránska planina	Tisovec	Hlinená jaskyňa	Hradová 22
Muránska planina	Tisovec	Hradová 2	
Muránska planina	Tisovec	Hradová 3	
Muránska planina	Tisovec	Hradová 7	Okrúhla skala
Muránska planina	Tisovec	Hradová 8	Náradovňa, Jaskyňa č.101
Muránska planina	Tisovec	Jaskyňa dvoch kamarátov	
Muránska planina	Tisovec	Jaskyňa netopierov	Teľacia jaskyňa

Muránska planina	Tisovec	Jaskyňa v pastierni	
Muránska planina	Tisovec	Jazerná jaskyňa	
Muránska planina	Tisovec	Kášter	Jaskyňa č.138
Muránska planina	Tisovec	Kochy 1	Kášter 1
Muránska planina	Tisovec	Kostolík	
Muránska planina	Tisovec	Kostolná lúka	
Muránska planina	Tisovec	Lipová II	Jaskyňa č.99
Muránska planina	Tisovec	Macova 1	Jaskyňa 54a
Muránska planina	Tisovec	Maša	Jaskyňa 109
Muránska planina	Tisovec	Meandrová jaskyňa	Kochy 7, Jaskyňa č.229
Muránska planina	Tisovec	Michňová	
Muránska planina	Tisovec	Mramorová jaskyňa	Magnet
Muránska planina	Tisovec	Nedeľná priepasť	Hradová 18
Muránska planina	Tisovec	Nišponského jaskyňa	Jaskyňa v Májovom závrtě
Muránska planina	Tisovec	Nová Michňová	Jaskyňa M-2
Muránska planina	Tisovec	Pekárova jaskyňa	Hradová 4, Jaskyňa č.34
Muránska planina	Tisovec	Priepasť pod hradovou lúkou	

Muránska planina	Tisovec	Rysie hniezdo	Hradová 11
Muránska planina	Tisovec	Studňa	Hradová 14
Muránska planina	Tisovec	Suchodolská jaskyňa	
Muránska planina	Tisovec	Šajba	Strelnica
Muránska planina	Tisovec	Takáčova jaskyňa	Hradová 21
Muránska planina	Tisovec	Teplá diera	Jaskyňa č.96
Muránska planina	Tisovec	Teplica	Vyvieračka Teplica
Muránska planina	Tisovec	Tisovská jaskyňa	Hradová 1, Jaskyňa č.31, V meste
Muránska planina	Závadka nad Hronom	Jaskyňa v Teplej dolinke II	
Muránska planina	Závadka nad Hronom	Jaskyňa 11. otvorov	
Muránska planina	Závadka nad Hronom	Labyrint	
Muránska planina	Závadka nad Hronom	Machnatá	Zbojnická, Bošelova diera, Jaskyňa č.85
Muránska planina	Závadka nad Hronom	Malá Stožka 1	
Muránska planina	Závadka nad Hronom	Malá Stožka 3	Priepasť Puklina na Malej Stožke
Muránska planina	Závadka nad Hronom	Malý labyrint	
Muránska planina	Závadka nad Hronom	Mochnatá jaskyňa 1	
Muránska planina	Závadka nad Hronom	Pochopova jaskyňa	

Muránska planina	Závadka nad Hronom	Priepasť v kosodrevine	Jánovská priepasť
Muránska planina	Závadka nad Hronom	Skálna brána Malá Stožka	
Muránska planina	Závadka nad Hronom	Šnúrková jaskyňa	
Plešivecká planina	Brzotín	Nová brzotínska jaskyňa	Brzotínska vodná, Nová Gyepű
Plešivecká planina	Brzotín	Stará brzotínska jaskyňa	Gyepű barlang
Plešivecká planina	Brzotín	Fabiánová dvojité priepasť	Fabiánova jama
Plešivecká planina	Brzotín	Sovia priepasť	Kohulákova priepasť
Plešivecká planina	Honce	Šingliarova priepasť	Genčská jaskyňa, Zbojnická priepasť, Gerlašská 4
Plešivecká planina	Kunova Teplica	Hučiaca vyvieračka	Zúgó
Plešivecká planina	Kunova Teplica	Jaskyňa pod krídlom	Szárnys lyuk
Plešivecká planina	Kunova Teplica	Snehová jaskyňa	
Plešivecká planina	Kunova Teplica	Závodná vyvieračka	Kunovoteplická vyvieračka
Plešivecká planina	Kunova Teplica	Priepasť pod Veľkým Ostrým	Priepasť Plešivčanov, Nagyhegyes zsomboly
Plešivecká planina	Pašková	Čierna jama	
Plešivecká planina	Plešivec	Čikova diera	Csik lyuk
Plešivecká planina	Plešivec	Fialová jaskyňa	Ibolyahegyi barlang
Plešivecká planina	Plešivec	Jaskyňa lebiek	

Plešivecká planina	Plešivec	Jaskyňa pod lieskou	
Plešivecká planina	Plešivec	Lastovičia diera	Fecske lyuk
Plešivecká planina	Plešivec	Prievanová diera	
Plešivecká planina	Plešivec	Samova diera	Samu lyuk
Plešivecká planina	Plešivec	Šesť studní-horná	Hatoskút
Plešivecká planina	Plešivec	Zbojnická jaskyňa	Zsivány lyuk
Plešivecká planina	Plešivec	Bartókova priepasť	Bartók lyuk, Stračia diera
Plešivecká planina	Plešivec	Bujakova priepasť	Bačova priepasť
Plešivecká planina	Plešivec	Čistá studňa	
Plešivecká planina	Plešivec	Dievčenská priepasť	Leány lyuk
Plešivecká planina	Plešivec	Diviačia priepasť	Vaddisznó lyuk
Plešivecká planina	Plešivec	Drozdia priepasť	
Plešivecká planina	Plešivec	Jašteričia priepasť	Gyíkkosár lyuk
Plešivecká planina	Plešivec	Jelenia priepasť	Belukácsréti zsomboly
Plešivecká planina	Plešivec	Koreňová priepasť	
Plešivecká planina	Plešivec	Krkavčia priepasť	
Plešivecká planina	Plešivec	Líščia priepasť	

Plešivecká planina	Plešivec	Mínová priepasť	
Plešivecká planina	Plešivec	Motýlia priepasť	
Plešivecká planina	Plešivec	Muflónia priepasť	
Plešivecká planina	Plešivec	Nová muflónia priepasť	
Plešivecká planina	Plešivec	Nová peňažnica	Új pénzes lyuk
Plešivecká planina	Plešivec	Nová priepasť pri Zbojníckej	Nová Zbojnícka
Plešivecká planina	Plešivec	Novoročná priepasť	Blatná, Tiborova depresia
Plešivecká planina	Plešivec	Portálová priepasť	Pince, Sovia priepasť, Pri horárni
Plešivecká planina	Plešivec	Priepasť bratrancov	Dvestovka
Plešivecká planina	Plešivec	Dve lúčky	Lucska
Plešivecká planina	Plešivec	Priepasť pri ceste	Nad Vidoveckým závozom III
Plešivecká planina	Plešivec	Slnčná priepasť	Napfény szakadék
Plešivecká planina	Plešivec	Svätovánska priepasť	Liberecká priepasť
Plešivecká planina	Plešivec	Škrapová priepasť	
Plešivecká planina	Plešivec	Veľká peňažnica	Veľká peňažná priepasť, Nagy pénzes lyuk
Plešivecká planina	Plešivec	Veľká Salanka	Szalanka
Plešivecká planina	Plešivec	Veľká vlčia priepasť	

Plešivecká planina	Plešivec	Veľkonočná priepasť	Húsvéti szakadék
Plešivecká planina	Plešivec	Vlčia jama	Farkaspuszta lyuk
Plešivecká planina	Plešivec	Zakliata priepasť	Pod balvanom
Plešivecká planina	Plešivec	Zákrutová priepasť	Komáří, Szúnyog lyuk
Plešivecká planina	Plešivec	Priepasť na dne závrťu	Závrtová priepasť
Plešivecká planina	Plešivec	Zombor	
Plešivecká planina	Plešivec	Zvonivá jama	Zvonica, Csengő lyuk, Zvonivá diera
Plešivecká planina	Slavec	Leontína	Ludmila, Gombasecká kvapľová jaskyňa
Plešivecká planina	Slavec	Maštalná jaskyňa	Istálókó barlang, Kamenná maštaľ
Plešivecká planina	Štítnik	Hlivákova priepasť	Svahová priepasť
Plešivecká planina	Vidová	Jaskyňa teplej stráne	Meleg-oldal barlang
Plešivecká planina	Vidová	Miškov potok	Misukaforrás barlang
Plešivecká planina	Vidová	Lipová priepasť	
Revúcka vrchovina. Dobšinské predhorie	Vyšná Slaná	Južná jaskyňa	Jaskyňa s kvapľovou výzdobou, RDZ-7
Revúcka vrchovina. Dobšinské predhorie	Vyšná Slaná	Veľká jaskyňa na Radzime	RDZ-2
Revúcka vrchovina. Dobšinské predhorie	Vyšná Slaná	Veľká priepasť pod Radzimom	RDZ-3
Revúcka vrchovina. Hrádok	Jelšava	Jaskyňa pod Hrádkom	

Revúcka vrchovina. Hrádok	Jelšava	Kryštálová puklina	
Revúcka vrchovina. Hrádok	Ochtiná	Diamantová jaskyňa	
Revúcka vrchovina. Hrádok	Ochtiná	Mramorová jaskyňa	
Revúcka vrchovina. Hrádok	Ochtiná	Ochtinská aragonitová jaskyňa	
Revúcka vrchovina. Hrádok	Ochtiná	Suchá festivalová jaskyňa	
Revúcka vrchovina. Hrádok	Ochtiná	Zrútená diera	Dvojité okrová jaskyňa
Revúcka vrchovina. Hrádok	Štítnik	Piljanka	Jaskyňa za Terheďom
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Brádko	Babia diera	
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Drienčany	Jaskyňa pri Holom vrchu	Jaskyňa č.16
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Drienčany	Jaskyňa pri Ridzoňovcoch	Jaskyňa č.4
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Drienčany	Malá drienčanská jaskyňa	Brožkova pustovňa
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Drienčany	Novembrová priepasť	
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Drienčany	Veľká drienčanská jaskyňa	Jaskyňa pod Koleševkou
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Hrušovo	Jaskyňa pri Maruškinom jarku	Jaskyňa č.6
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Chvalová	Chvalovská jaskyňa	Mincovňa, Felfalusi-barlang
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Jelšava	Jaskyňa pod Marvanom	LK-3
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Kameňany	Jaskyňa v Drieňovej	

Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Lubeník	Lubenická priepať	LK-5
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Rovné	Burda	Jaskyňa v Rovnom
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Rovné	Burda 2	BU-2
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Rovné	Burda 3	BU-3
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Rovné	Granulka	
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Rovné	Nová Burda	
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Rybník	Cencúle	
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Rybník	Drienocká jaskyňa	Jaskyňa v Drienku
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Rybník	Praslen	
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Rybník	Tajná chodba	
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Rybník	Viktória	
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Slizké	Dúbravica	Pole Dúbravíc
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Slizké	Frontová jaskyňa	Jaskyňa č.9
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Slizké	Kadlub	
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Slizké	Podbanište - Jaskyňa nad Kadlubom (jaskynný systém)	
Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie	Španie Pole	Špaňopolská jaskyňa - Pec (jaskynný systém)	

Revúcka vrchovina. Železnícke predhorie. Blžská tabuľa	Vyšné Valice	Jaskyňa pod Deškovým hradom	Jaskyňa pod Dieravou skalou
Silická planina	Ardovo	Ardovská jaskyňa	Zelinova jaskyňa
Silická planina	Ardovo	Brezová priepašť	
Silická planina	Ardovo	Trójsky ponor	
Silická planina	Brzotín	Bačova priepašť	Pénz-lyuk, Penízová, Peňažnica
Silická planina	Brzotín	Štvorvchodová priepašť	Štvorotvorová priepašť
Silická planina	Brzotín	Hradná vyvierka	Várforrás, Brzotínska hradná jaskyňa
Silická planina	Dlhá Ves	Nová Dómica	
Silická planina	Hrušov	Ozvenová priepašť	
Silická planina	Hrušov	Priepašť pri troch hrobch	
Silická planina	Hrušov	Hrušovská jaskyňa	Eveteš
Silická planina	Hrušov	Hrušovská peňažnica	Jaskyňa nad vinicami, Penzés-lyuk
Silická planina	Hrušov	Vápenná jaskyňa	Nová vápenná jaskyňa
Silická planina	Jovice	Drienka	
Silická planina	Jovice	Ladka	Jaskyňa Tartaros
Silická planina	Jovice	Attilova priepašť	

Silická planina	Jovice	Drienovecká priepasť	Somhegy-zsomboly, Macska-lyuk, Priepasť 5, Novoročné sklamanie
Silická planina	Jovice	Gabriela	
Silická planina	Jovice	Jovická priepasť	Priepasť nad Jovickým závozom, Jólész fölötti-zsomboly
Silická planina	Jovice	Klamná priepasť	Macska-lyuk, Katka
Silická planina	Jovice	Malá Bikfa	Malá buková priepasť, Kis Bikkfa-zsomboly
Silická planina	Jovice	Malá Žomboj	Kis-zsomboly, Málnásparti-zsomboly, Malá železná priepasť
Silická planina	Jovice	Malý Malinčiak	Jeskyně u Malnas, Propast pod kamenem
Silická planina	Jovice	Pizolitová priepasť	
Silická planina	Jovice	Priepasť pri borovici	Stankovičova priepasť
Silická planina	Jovice	Priepasť vo Veľkej záhrade	Nagykerti-zsomboly, Szálas I
Silická planina	Jovice	Veľká Bikfa	Veľká buková priepasť, Bikkfa tetői-zsomboly
Silická planina	Jovice	Veľká Žomboj	Nagy-zsomboly, Veľká železná priepasť
Silická planina	Jovice	Veľkonočná priepasť	
Silická planina	Jovice	Veľký Malinčiak	Nagy Málnásparti-zsomboly, Priepasť nad Jovicami

Silická planina	Jovice	Žabia priepasť	Stankovičovci
Silická planina	Kečovo	Domica - Čertova diera - Stará Domica (jaskynný systém)	
Silická planina	Kečovo	Jaskyňa Kečovských prameňov I	Stará vyvieračka, Kečovská vyvieračka I
Silická planina	Kečovo	Jaskyňa Kečovských prameňov II	
Silická planina	Kečovo	Jaskyňa na Kečovských lúkach	Priepasť na Kečovských lúkach
Silická planina	Kečovo	Mál	Mál-lyuk, Jaskyňa v úbočí Mál
Silická planina	Kečovo	Kečovská biela jaskyňa	
Silická planina	Kečovo	Kečovská vetva I	
Silická planina	Kečovo	Kečovská vetva II	
Silická planina	Kečovo	Kečovská vyvieračka II	Druhá Kečovská vyvieračka
Silická planina	Kečovo	Kečovská vyvieračka III	Köleskert II, Hraničná priep. II, Priep. na hranici II
Silická planina	Kečovo	Kečovský ponor II	Köleskert, Hraničná priepasť I, Svahová na hranici I
Silická planina	Kečovo	Líščia diera	Róka-lyuk
Silická planina	Kečovo	Kečovský ponor I	Prepadlisko I pri Kečovskej vyvieračke, Prepadlinka
Silická planina	Krásnohorská Dlhá Lúka	Krásnohorská jaskyňa	Buzgó

Silická planina	Krásnohorská Dlhá Lúka	Berciho diera	Berci-lyuk
Silická planina	Krásnohorská Dlhá Lúka	Nová Bikfa	Nová buková priepasť
Silická planina	Krásnohorská Dlhá Lúka	Panská priepasť	
Silická planina	Lipovník	Jaskyňa klenieb	
Silická planina	Plešivec	Hámorská jaskyňa 1	
Silická planina	Plešivec	Hámorská jaskyňa 2	
Silická planina	Plešivec	Líščia jaskyňa	Svahová jaskyňa 4
Silická planina	Plešivec	Svahová jaskyňa 2	
Silická planina	Plešivec	Veľký Kamenec I	Nagykövesbérce- zsomboly
Silická planina	Plešivec	Veľký ôsmy ponor	
Silická planina	Plešivec	Garlika	
Silická planina	Plešivec	Kavčia priepasť II	Csókási II-zsomboly, Slávka, Čokáš II
Silická planina	Plešivec	Malá mestská priepasť	Srnčia priepasť
Silická planina	Plešivec	Mestská priepasť	Városvölgy- zsomboly, Priepasť nad Gombasekom
Silická planina	Plešivec	Ponorová priepasť	Nyírsár, Brezoblatný ponor, Mokré Lúky
Silická planina	Silica	Ardóčka - Mikov	
Silická planina	Silica	Bujná	Bujahögy-barlang, Bulanova, Bujakova priepasťovitá jaskyňa

Silická planina	Silica	Farbený ponor	
Silická planina	Silica	Majda-Hrašková jaskyňa	Komínovitá priepať II, Ardóhegyi I-zsomboly
Silická planina	Silica	Klen-Szalayova jaskyňa	Korytná priepať
Silická planina	Silica	Majkova jaskyňa	Jaskyňa pri buku
Silická planina	Silica	Múriková jaskyňa	Falas-barlang
Silická planina	Silica	Ponor pri napájadle	Cigánsky ponor, Ponor pri modrej značke
Silická planina	Silica	Silická kvapľová jaskyňa	Szilicei cseppkő-barlang
Silická planina	Silica	Silická ľadnica	Szilicei jegesbarlang
Silická planina	Silica	Babská diera	Bába-lyuk, Babská priepať
Silická planina	Silica	Besná diera I	Vesztett meszes gödör, Besná vápenná jama
Silická planina	Silica	Brázda	Barázdálási I-zsomboly, Brázdna priepať
Silická planina	Silica	Zdvojená priepať	Ikri-zsomboly, Dvojité priepať
Silická planina	Silica	Furianovská priepať	Furjanszögi-zsomboly, Cserjési-zsomboly, Malvína, Čikóš
Silická planina	Silica	Krumplíš	Jašteričia priepať, Zemiaková jama
Silická planina	Silica	Líščia diera pri Silici	Priepať pri kasárni
Silická planina	Silica	Laliovková priepať	Priepať LT-81, Lokus tipikus

Silická planina	Silica	Mačacia priepasť III	Kravská priepasť, Dvojité priepasť na lúke, Krakovská
Silická planina	Silica	Priepasť troch	
Silická planina	Silica	Priepasť Vápenného vrchu I	Mészhegyi-zsomboly, Vápencová priepasť
Silická planina	Silica	Pustá priepasť	
Silická planina	Silica	Priepasť v údolí Szalayovho jazera	Szalajova priepasť, Szalaytővölgyi- zsomboly, Salay
Silická planina	Silica	Veľký závrť	Pracovisko 83
Silická planina	Silica	Jaskyňa v ponore Jašteričieho jazera	
Silická planina	Silická Brezová	Čerje	
Silická planina	Silická Brezová	Jaskyňa Červeného kameňa	Vöröskői-barlang, Jaskyňa pod Červeným kameňom
Silická planina	Silická Brezová	Ortován	Osteň, Ortovány-barlang
Silická planina	Silická Brezová	Matilda	Babosvölgyi- víznyelő, Ponor Margita vo Fazuľovom údolí
Silická planina	Silická Brezová	Milada	Ponor Helena, Brezovská jaskyňa
Silická planina	Silická Brezová	Ordon	
Silická planina	Silická Brezová	Badjizer	
Silická planina	Silická Brezová	Bezodná ľadnica	Feneketlen Lednicze
Silická planina	Silická Brezová	Lavička	Padocska

Silická planina	Silická Brezová	Malá ľadnica	
Silická planina	Silická Brezová	Priepasť nad Červeným kameňom I	
Silická planina	Silická Brezová	Priepasť pri Malej ľadnici	
Silická planina	Silická Brezová	Priepasť v Železnej doline I	Vas völgyi-zsomboly, Ponor
Silická planina	Silická Brezová	Vlčia priepasť	
Silická planina	Silická Brezová	Pletenica	Zvonivá priepasť, Fonódsága-zsomboly
Silická planina	Silická Brezová	Zvonivá priepasť pri Červenom kameni	Fonotšág
Silická planina	Silická Jablonica	Mlynská jaskyňa	
Silická planina	Silická Jablonica	Zbojnická jaskyňa	Jaskyňa v Sokolej skale, Rabló kő
Silická planina	Silická Jablonica	Zbojnická priepasť	Somostetői-zsomboly, Drieňová priepasť
Silická planina	Slavec	Gombasecká jaskyňa	
Silická planina	Slavec	Malá pstružia jaskyňa	
Silická planina	Slavec	Pstružia jaskyňa	Pisztrángos-barlang, Medvedia jaskyňa
Silická planina	Slavec	Srnčia priepasť	Jozefina
Silická planina	Slavec	Veľký Sakadák	Természet barátok-zsombolya
Silická planina	Slavec	Závozná priepasť I	Závozfői I-zsomboly
Slovenský raj	Betlanovce	Kromplá	Okno

Slovenský raj	Dedinky	Kira	Puklinová priepať
Slovenský raj	Dobšiná	Alanova diera	
Slovenský raj	Dobšiná	Cigánka	
Slovenský raj	Dobšiná	Cigánka 2	
Slovenský raj	Dobšiná	Daliborova jaskyňa	
Slovenský raj	Dobšiná	Danielova diera	
Slovenský raj	Dobšiná	Diera v streche	Jaskyňa na planine Pelc
Slovenský raj	Dobšiná	Dobšinská ľadová jaskyňa	
Slovenský raj	Dobšiná	Dobývka Fe rúd	Rudná jaskyňa
Slovenský raj	Dobšiná	Duča	
Slovenský raj	Dobšiná	Guľová jaskyňa	
Slovenský raj	Dobšiná	Horcová jaskyňa	
Slovenský raj	Dobšiná	Jaskyňa na Pelci	
Slovenský raj	Dobšiná	Jaskyňa nad košiarom	
Slovenský raj	Dobšiná	Jazvečia jaskyňa	
Slovenský raj	Dobšiná	Kanálová jaskyňa	
Slovenský raj	Dobšiná	Komíny	Vlčia priepať

Slovenský raj	Dobšiná	Líščia diera	
Slovenský raj	Dobšiná	Machová priepať	
Slovenský raj	Dobšiná	Motýlia jaskyňa	
Slovenský raj	Dobšiná	Okienková jaskyňa	
Slovenský raj	Dobšiná	Okrajová jaskyňa	
Slovenský raj	Dobšiná	Okrová jaskyňa	
Slovenský raj	Dobšiná	Okružná jaskyňa	
Slovenský raj	Dobšiná	Olšina priepať - Kanálová diera I (jaskynný systém)	
Slovenský raj	Dobšiná	Rúrovitá jaskyňa	
Slovenský raj	Dobšiná	Rysia jaskyňa	
Slovenský raj	Dobšiná	Sintrová jaskyňa	
Slovenský raj	Dobšiná	Srncia priepať	
Slovenský raj	Dobšiná	Stratenská jaskyňa - Psie diery (jaskynný systém)	
Slovenský raj	Dobšiná	Vlčia jaskyňa	
Slovenský raj	Dobšiná	Vojenská jaskyňa	
Slovenský raj	Dobšiná	Zadná diera	
Slovenský raj	Dobšiná	Zelená jaskyňa	

Slovenský raj	Dobšiná	Zrútená jaskyňa	
Slovenský raj	Hrabušice	Diera v brale 1	
Slovenský raj	Hrabušice	Katkina brána	
Slovenský raj	Hrabušice	Mníchova diera	
Slovenský raj	Hrabušice	Motýlie krídla	
Slovenský raj	Hrabušice	Skálne okno	
Slovenský raj	Hrabušice	Tunel	Dufart, Tunel v Ihříku
Slovenský raj	Hrabušice	Ypsilonka	
Slovenský raj	Hrabušice	Zavalený tunel	
Slovenský raj	Hranovnica	Hincava 7	TJH-1
Slovenský raj	Hranovnica	Jaskyňa pod balvanom	
Slovenský raj	Hranovnica	Snežná jama	
Slovenský raj	Letanovce	Biela jaskyňa	
Slovenský raj	Letanovce	Čertova diera	Čertova džura
Slovenský raj	Letanovce	Čertova jaskyňa	Jaskyňa nad Čertovou dierou
Slovenský raj	Letanovce	Jaskyňa neviem	
Slovenský raj	Letanovce	Jaskyňa pri Zlatej diere	

Slovenský raj	Letanovce	Kláštorná jaskyňa	
Slovenský raj	Letanovce	Lievik	Priepasť lievik
Slovenský raj	Letanovce	Medvedia jaskyňa	
Slovenský raj	Letanovce	Ružová jaskyňa	
Slovenský raj	Letanovce	Sokolia jaskyňa	
Slovenský raj	Letanovce	Temnica	
Slovenský raj	Letanovce	Veľká kosť	
Slovenský raj	Letanovce	Volekova jaskyňa	Okienková jaskyňa
Slovenský raj	Letanovce	Vtáčia jaskyňa	
Slovenský raj	Letanovce	Zbojnícke diery	
Slovenský raj	Letanovce	Zlatá diera	
Slovenský raj	Smižany	Dve skalky	
Slovenský raj	Smižany	Hlinica	
Slovenský raj	Smižany	Jaskyňa troch sráčov	
Slovenský raj	Smižany	Kaskádová jaskyňa	
Slovenský raj	Smižany	Suchá diera	
Slovenský raj	Smižany	Tri skalky	

Slovenský raj	Spišská Nová Ves	Jatky	
Slovenský raj	Spišská Nová Ves	Líščia priepať	
Slovenský raj	Spišské Tomášovce	Dráblová	
Slovenský raj	Spišské Tomášovce	Humusová jaskyňa	
Slovenský raj	Spišské Tomášovce	Jelenia jaskyňa	
Slovenský raj	Spišské Tomášovce	Mliečna jaskyňa	Partizánska jaskyňa, Židovská jaskyňa
Slovenský raj	Spišské Tomášovce	Skalná diera v Čingove II	
Slovenský raj	Spišské Tomášovce	Suchá vyvieračka	
Slovenský raj	Stratená	Dlhá jaskyňa	
Slovenský raj	Stratená	Ementál	
Slovenský raj	Stratená	Gačovská jaskyňa	
Slovenský raj	Stratená	Chladná jaskyňa	
Slovenský raj	Stratená	Jaskyňa v Havranej skale I	HS 1, Pod Havranou skalou
Slovenský raj	Stratená	Jaskyňa v Skale	
Slovenský raj	Stratená	Jazerná štrbina	Traťová jaskyňa
Slovenský raj	Stratená	Neznáma jaskyňa	
Slovenský raj	Stratená	Veľká mločia jaskyňa	

Slovenský raj	Stratená	Zadná jaskyňa	Sokolia jaskyňa
Slovenský raj	Stratená	Zrútená diera	
Slovenský raj	Telgárt	Škoricová jaskyňa	
Slovenský raj	Vernár	Dažďová priepať	
Slovenský raj	Vernár	Deravý dom	
Slovenský raj	Vernár	Dvojvchodová	
Slovenský raj	Vernár	Ferova jaskyňa	
Slovenský raj	Vernár	Jaskyňa kvapkajúcej vody	
Slovenský raj	Vernár	Jaskyňa pod Barbolicou 1	Jaskyňa za Barbolicou
Slovenský raj	Vernár	Kešelova diera	
Slovenský raj	Vernár	Kľukatá jaskyňa	
Slovenský raj	Vernár	Koniarova jaskyňa	
Slovenský raj	Vernár	Kopská jaskyňa	
Slovenský raj	Vernár	Lastovičia jaskyňa	
Slovenský raj	Vernár	Mačací komín	
Slovenský raj	Vernár	Poschodová jaskyňa	
Slovenský raj	Vernár	Priečna jaskyňa	

Slovenský raj	Vernár	Skrytá jaskyňa	
Slovenský raj	Vernár	Šiancová 1	
Slovenský raj	Vernár	Vahan	
Slovenský raj	Vernár	Vernárka	
Veporské vrchy. Balocké vrchy	Valaská	Komíny	
Veporské vrchy. Balocké vrchy	Valaská	Malá jaskyňa	
Veporské vrchy. Balocké vrchy	Valaská	Veľká jaskyňa v Lipovej	Lipová nad cestou
Veporské vrchy. Čiertaž	Hronec	Hrončianska jaskyňa	Hronecká jaskyňa
Veporské vrchy. Čiertaž	Lubietová	Kupčovie izbička	
Veporské vrchy. Čiertaž	Osrblie	Ponorová jaskyňa	
Veporské vrchy. Čiertaž	Osrblie	Výverová jaskyňa	
Veporské vrchy. Fabova hoľa	Tisovec	Čertova jaskyňa	Zbojská jaskyňa
Volovské vrchy, Havranie vrchy	Markušovce	Šafárka 1	
Volovské vrchy, Havranie vrchy	Spišská Nová Ves	Jaskyňa v prepadlisku	
Volovské vrchy, Hnilecké vrchy, Galmus	Chrať nad Hornádom	Šiklavá skala	
Volovské vrchy, Hnilecké vrchy, Galmus	Nižné Slovinky	Galmuská diera	Biela skala, O-12
Volovské vrchy, Hnilecké vrchy, Galmus	Nižné Slovinky	Homološova diera	Vlašská diera

Volovské vrchy, Hnilecké vrchy, Galmus	Nižné Slovinky	Jaskyňa v Goluvke 3	Jaskyňa nad vodojemom
Volovské vrchy, Hnilecké vrchy, Galmus	Nižné Slovinky	Rysia diera	Škripková dolina 1, O-5
Volovské vrchy, Hnilecké vrchy, Galmus	Nižné Slovinky	Skalný labyrint	
Volovské vrchy, Hnilecké vrchy, Galmus	Nižné Slovinky	Závrť na Slovinskej skale	
Volovské vrchy, Hnilecké vrchy, Galmus	Poráč	Suchá diera	
Volovské vrchy, Hnilecké vrchy, Galmus	Poráč	Suchá diera 1	0-18
Volovské vrchy, Hnilecké vrchy, Galmus	Poráč	Šarkania diera	Poráčska jaskyňa
Volovské vrchy, Hnilecké vrchy, Galmus	Poráč	Špirálka	
Volovské vrchy, Hnilecké vrchy, Galmus	Poráč	Vyvieračka I	V-1
Volovské vrchy, Hnilecké vrchy, Galmus	Spišské Vlchy	Svätojánska jaskyňa	Jánska diera, O-13
Volovské vrchy, Kojšovská hoľa	Kojšov	Kolónia II	Jaskyňa pri haldách I, Jaskyňa č. 1, KK-5
Volovské vrchy, Kojšovská hoľa	Kojšov	Lukáčova priepasť	Kamenné mlieko
Volovské vrchy, Kojšovská hoľa	Kojšov	Tunel	Chrám, Turnisková brána, KK-16
Volovské vrchy, Kojšovská hoľa	Opátka	Jaskyňa nad kameňolomom	
Volovské vrchy, Kojšovská hoľa	Opátka	Jaskyňa pod Záломom	

Volovské vrchy, Kojšovská hoľa	Veľký Folkmar	Jaskyňa na skale	KK-9, Puklinová jaskyňa
Volovské vrchy, Pipitka	Hačava	Farebná priepasť pod Špičákom	Foab loch, JP-1
Volovské vrchy, Pipitka	Hačava	Jaskyňa v tiesňave	
Volovské vrchy, Pipitka	Hačava	Krulova baňa	Psia diera, JP-86
Volovské vrchy, Pipitka	Hačava	Machová priepasť	JP-2
Volovské vrchy, Pipitka	Hačava	Priepasť na Malom Jeleňom vrchu	JP-100
Volovské vrchy, Pipitka	Hačava	Zadymená jaskyňa	JP-62
Volovské vrchy, Pipitka	Krásnohorské Podhradie	Veľká pivnica	
Volovské vrchy, Pipitka	Medzev	Zelená jaskyňa	
Zádielska planina	Hačava	Hačavská jaskyňa	Djera, Zbojnícka jaskyňa, Partizánska jaskyňa
Zádielska planina	Hačava	Jaskyňa za Čertovým mostom	Jeskyne č. 6
Zádielska planina	Hačava	Marciho jaskyňa II	
Zádielska planina	Hačava	Priama jaskyňa	Djera pod Borsudže skaľa
Zádielska planina	Hačava	Travertínová jaskyňa	Chvalabohu, Travertínka
Zádielska planina	Háj	Čertova jaskyňa	Varjú-lyuk, Vrania diera, Jaskyňa 5
Zádielska planina	Háj	Jaskyňa nad Travertínovou vyvieračkou	Fridriška
Zádielska planina	Háj	Jaskyňa nad vodopádmi I	

Zádielska planina	Háj	Jaskyňa nad Zádielskou chatou	Tajná jaskyňa, Zádielska jaskyňa
Zádielska planina	Háj	Jaskyňa pod valom	Jaskyňa pod valami, Pod valy
Zádielska planina	Háj	Kráľovská jaskyňa	Kiraly barlang, Jaskyňa pri Cukrovej homoli, Císařská
Zádielska planina	Háj	Krkavčia jaskyňa 2	
Zádielska planina	Háj	Odrazená záclona	Zádielska zrkadlová jaskyňa
Zádielska planina	Háj	Sovia jaskyňa	Sádelská, Bagoly-lyuk
Zádielska planina	Háj	Priepasť na kóte 601	Zádielska priepasť, Priepasť na Zádielskom kameni
Zádielska planina	Háj	Priepasť pod Hájskou vyhlídkou	Srnčí roh
Zádielska planina	Turná nad Bodvou	Priepasť na Turnianskom hradnom vrchu	
Zádielska planina	Zádiel	Erňa	Ernye-barlang, Zvonivá jaskyňa
Zádielska planina	Zádiel	Kostrová jaskyňa	
Zádielska planina	Zádiel	Kozia jaskyňa	Juhász barlang, Bobková
Zádielska planina	Zádiel	Sivá jaskyňa	

Publikácia je súčasťou riešenia grantového projektu VEGA 1/0735/19
Speleonymá v regionálnych a sociokultúrnych súvislostiach.

© Mgr. Gabriel Rožai, PhD.
prof. Mgr. Jaromír Krško, PhD.

Názov:
Speleonymia v regionálnych a sociokultúrnych súvislostiach
(na súbore speleonym Slovenského rudohoria a iných oblastí Slovenska)

Recenzenti:
doc. Mgr. Jaroslav David, Ph.D.
Dr. h. c. prof. PaedDr. Pavol Odaloš, CSc.

Jazykový redaktor: PhDr. Vladimíra Vrajová

Rozsah: 160 strán
Formát: A5
Vydanie: prvé
Vydavateľstvo: Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela
v Banskej Bystrici

Edícia: Filozofická fakulta

E-verzia:

ISBN 978-80-557-1914-6
EAN 9788055719146

<https://doi.org/10.24040/2021.9788055719146>

Mgr. Gabriel ROŽAI, PhD. (*1980)

- odborný asistent na Katedre slovenského jazyka a komunikácie FF UMB v Banskej Bystrici, od roku 2021 vedúci katedry
- vedecky sa zameriava na dialektológiu a onomastiku, konkrétne na oblasť toponymie
- pozornosť venuje problematike terénnych názvov v etnokultúrnych súvislostiach

prof. Mgr. Jaromír KRŠKO, PhD. (*1967)

- profesor na Katedre slovenského jazyka a komunikácie FF UMB v Banskej Bystrici
- vedecky sa zameriava na dialektológiu a onomastiku – toponymiu, hydronymiu, antroponymiu, chrématonymiu a teoretickú onomastiku
- od roku 2015 spolupracuje s RTVS - Reginou stred na príprave relácie Čudnopis, doteraz odvysielali vyše 300 častí relácie

V publikácii je venovaná pozornosť názvom slovenských jaskýň a jaskynných systémov. Vyše sedemtisícový súbor slovenských speleoným poskytol autorom bohatý výskumný materiál. Autori sústreďujú pozornosť na sémanticko-štruktúrnú analýzu a klasifikáciu speleoným, v nominačných procesoch berú do úvahy aj etnické a jazykové kontakty prítomné v miestnej speleonymii a zvyrazňujú špecifiká ich vplyvov na skúmanú nomenklatúru. Výskumom neštandardizovanej speleonymie však obaja autori akcentujú aj pragmatické a sociolingvistické hľadisko dotýkajúce sa témy úradnej a neúradnej pomenovacej sústavy. Záverečná kapitola predstavuje slovenské speleonymá z pohľadu kognitívnej lingvistiky, čo umožňuje skúmať nominačný proces speleonyma očami pomenúvateľa a vnímať jeho jazykový obraz sveta.